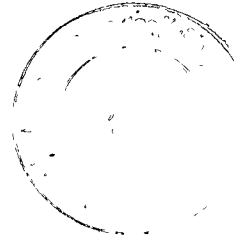

ประเภทของสินเชื่อ

ความหมายของคำว่า สินเชื่อ (Credit)

เครดิต เป็นคำทับศัพท์ในภาษาอังกฤษ ซึ่งแปลมาจากภาษาลาตินว่าเป็น "สินเชื่อ" แต่คำว่าสินเชื่อนี้มีความหมายแคบกว่าเครดิต และโดยทั่วไป การกู้ หรือให้ยืม เรียกว่า "เครดิต"

"เครดิตในทางการเงิน" หมายถึง จำนวนเงินกู้ (Loans) หรือเงินเบิกเกินบัญชี (Overdraft) ที่ธนาคารอนุมัติให้แก่ลูกค้าตามวิธีการของธนาคารชั่วคราวระยะเวลาหนึ่ง และผู้ได้รับเครดิต จะต้องส่งเงินคืนตามเวลาที่กำหนดไว้

"เครดิตในทางเศรษฐศาสตร์" หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งยืมทรัพย์สินหรือทุนโดยที่ผู้ยืมสัญญาว่าจะชำระคืนให้ในเวลาข้างหน้าระยะเวลาหนึ่ง ผู้ให้ เรียกว่า ผู้ให้เครดิต และผู้ขอ เรียกว่า ผู้รับเครดิต

คำว่า "เครดิต" นี้ มีผู้ให้ความหมายไว้หลายอย่าง เช่น

Bullock กล่าวไว้ว่า "เครดิต เป็นอำนาจชนิดหนึ่งที่จะให้ใครสิ่งของหรือบริการในขณะนี้ และสัญญาจะส่งคืนให้ในจำนวนเท่ากันในภายหน้า"

Charles R. Whittlesey กล่าวไว้ว่า "เครดิต กับนี้ มีความหมายตรงกัน แต่มองจากคนละด้าน นี้ เป็นข้อผูกพันที่จะต้องชำระเงิน (มองจากด้านลูกหนี้) และเครดิตเป็นสิทธิ์ที่จะได้รับเงิน (มองทางด้านเจ้าหนี้)"

Boris P. Pesek และ Thomas R. Saving กล่าวไว้ว่า "เครดิต คือ การให้ทรัพย์สินที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพขึ้น กล่าวคือ บุคคลซึ่งมีทรัพย์สินอยู่ และไม่ประสงค์จะให้ผู้อื่นซึ่งมีความต้องการใช้ ปล่อยให้ไป"

นอกจากนี้ จาก Encyclopedia หลายเล่ม กล่าวไว้ว่า "เครดิต มาจากภาษาลาติน "Credo" แปลว่า ความเชื่อถือหรือความไว้วางใจในความสามารถและด้วย

ความเต็มใจที่จะให้ผู้อื่นทำตามข้อตกลง หรือมีสิทธิ์ได้รับสินค้าหรืออื่น ๆ ก่อน และจ่ายที่หลัง ซึ่งประกอบด้วย การโอน และการส่งสินค้าโดยสัญญาจะชำระหนี้ในภายหลัง

เท่าที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า Credit ก็คือความเชื่อถือที่ใช้กันทางเศรษฐกิจ และการเงิน โดยบุคคลคนหนึ่งมอบความเชื่อถือให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง โดยมีกำหนดเวลา อาจเป็นได้ทั้งในรูปเงิน สินค้า และบริการ

ในทางปฏิบัติ Credit มี 2 ประเภท คือ

1. เครดิตการค้า (Trade Credit)

ในกรณีที่จะเกิด Trade Credit ขึ้นได้ ก็ด้วยความไว้วางใจระหว่างผู้ค้าด้วยกัน คือฝ่ายหนึ่งเชื่อถืออีกฝ่ายหนึ่ง ก็ยอมเปลี่ยนมือสินค้าหรือบริการให้ลูกค้าหรือลูกค้าคนอื่นไปในลักษณะสินเชื่อ ตัวอย่างเช่น ผู้ค้าส่งอนุมัติเงินเชื่อให้แก่ลูกค้าปลีก ระยะเวลาหนึ่ง

2. Bank Credit

Bank Credit นี้ ถ้าพิจารณาเพียงบางส่วน จะเห็นว่ามีลักษณะเช่นเดียวกับ Trade Credit กล่าวคือ ธนาคารจำกัดขอบเขตเงินกู้ หรือเงินเบิกเกินบัญชี หรือ การโอนเงินฝากจากบัญชีบุคคลหนึ่ง ไปบัญชีอีกบุคคลหนึ่ง หรือ จากธนาคารหนึ่งไปไว้อีกธนาคารหนึ่ง

ประเภทของการให้กู้ยืม

การให้กู้ยืมจากธนาคาร สามารถจำแนกประเภทได้ดังนี้ ตามหลักประกัน (Security) ตามกำหนดเวลา (Maturity), ตามวิธีการชำระหนี้ (Method of Repayment), และตามวัตถุประสงค์ (Purpose)

1. จำแนกตามหลักประกัน ประกอบด้วย การให้กู้ยืมที่มีหลักประกัน และการให้กู้ยืมที่ไม่มีหลักประกัน

1.1 การให้กู้ยืมที่มีหลักประกัน คือ เงินกู้ที่มีการประกันการให้กู้ยืมด้วยสิ่งที่มีค่าเท่าเทียมกับจำนวนเงินในกู้ หลักประกันนี้ เป็นหลักประกันที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินได้ง่าย

หลักประกันดังกล่าว อาจจะเป็นหลาย ๆ อย่างรวมกันได้ เช่น ที่ดิน, ใบบังคังสินค้า, บัญชีลูกหนี้, โรงงานและเครื่องอุปกรณ, ใบบังคังสินค้าที่เปลี่ยนมือได้, ใบบัญชี และใบบัญชี ฯลฯ แม้ว่าหลักประกันจะไม่ใช่สิ่งยืนยันที่แน่นอนว่า ผู้กู้จะตรงชำระหนี้ก็ตาม แต่จะเป็นสิ่งที่ช่วยลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในเมื่อผู้ขอกู้ไม่อาจ หรือไม่สามารรถชำระคืนเงินกู้ได้ และในกรณีที่ผู้กู้ล้มละลาย ธนาคารก็ยังมีสิทธิในทรัพย์สินเหนือเจ้าหนี้อื่น ๆ และสามารถนำออกขายทอดตลาด เพื่อนำเงินมาชำระหนี้คืนได้

ถ้าราคาของทรัพย์สินที่เอามาวางเป็นประกันการกู้ยืมนั้น เลื่อนค่าลงหรือมีราคาตลาดลดลงจนทำให้ไม่คุ้มกับจำนวนเงินกู้ ธนาคารมีสิทธิที่จะขอให้ผู้กู้เพิ่มหลักประกันให้มากขึ้น หรือมากกว่าจำนวนเงินในอีกตามที่ธนาคารเห็นชอบ ในกรณีที่มีการขายทอดตลาดสินทรัพย์ที่เอามาเป็นประกันได้เงินมากกว่าจำนวนหนี้แล้ว ธนาคารพาณิชย์จะคืนส่วนที่เกินให้กับผู้กู้ แต่ถ้าหากได้เงินน้อยกว่าจำนวนหนี้ ธนาคารมีสิทธิเรียกร้องเอาจำนวนที่ยังขาดอยู่ได้จนครบจำนวนที่กู้ไป อย่างไรก็ตาม หลักประกันนี้ ถือว่ามีผลในทางจิตวิทยาอย่างหนึ่ง คือ ผู้กู้รู้ว่าโดยทั่วไปทรัพย์สินที่เอามาวางเป็นประกันการกู้ยืมนั้นจะมีค่ามากกว่าที่ธนาคารตีราคาให้ และธนาคารมีบุริมสิทธิในทรัพย์สินนี้ ถ้าบิคพริวไม่ชำระหนี้ธนาคารก็จะยึดเอาไปขายเพื่อใช้หนี้

ในทางปฏิบัติ เมื่อจะเรียกหนี้คืน ธนาคารโดยทั่วไปจะหลีกเลี่ยงการยึดหลักทรัพย์ที่เอามาวางเป็นประกันไปขายแล้วนำเงินมาชำระหนี้ เนื่องจาก

1. ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการยึดทรัพย์เป็นจำนวนมาก เมื่อเทียบกับจำนวนเงินกู้
2. เป็นการขัดต่อแผนการประชาสัมพันธ์ของธนาคาร

การยึดทรัพย์เพื่อชำระหนี้เป็นการตัดสินใจที่ลำบาก แม้จะเป็นการกระทำที่ยุติธรรมก็ตาม เพราะไม่เพียงแต่จะเป็นผลเสียต่อธนาคารและผู้กู้เท่านั้น แต่ยังมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยทั่วไปด้วย ฉะนั้นธนาคารจึงพยายามหลีกเลี่ยงการปฏิบัติดังกล่าว โดยการพิจารณาให้กู้ยืมด้วยความรอบคอบมากที่สุด

ทำไมจึงต้องมีหลักประกัน เหตุผลสำคัญประการหนึ่งคือ สถานะทางการเงินของผู้กู้ก่อน ความอ่อนแอนี้อาจมีสาเหตุจากหลายอย่าง เช่น มีความผูกมัดที่เข้มงวดต่อเจ้าหนี้

มีการจัดการที่ไม่ดี และมีรายได้ที่ไม่พอเพียงหรือไม่สม่ำเสมอ แต่มีทรัพย์สินอื่นที่มีค่าใน ตลาดและมีราคาเพียงพอที่จะนำมาวาง เป็นประกันการกู้ยืมได้ ด้วยเหตุนี้ธนาคารจึงต้อง เรียกหลักประกันเพื่อความปลอดภัยของ เงินกู้

ในกรณีที่ผู้กู้ยังไม่มีเครดิต หรือเพราะสถานการณ์ทางการเงินของผู้เอง เช่น บุคคลคนหนึ่ง เพิ่งจะย้ายเข้าไปอยู่ในย่านหนึ่งใหม่ ๆ ยังไม่มีใครรู้จัก การกู้เงินจากธนาคาร โดยไม่มีหลักประกันก็คงจะยาก แต่หลังจากอยู่ไปได้ระยะหนึ่งมีคนรู้จักมากขึ้น มีหลักฐาน มั่นคง มีบ้านเป็นของตนเอง เคยกู้ยืมจากธนาคารโดยมีหลักประกัน และชำระหนี้ได้ตาม กำหนดเวลา การกู้เงินในจำนวนที่ใกล้เคียงกับรายได้ของเขา โดยไม่ต้องมีหลักประกัน จากธนาคารก็ยอมเป็นไปได้ ในทำนองเดียวกัน ห้างร้านบริษัทก็ทำเช่นนี้ได้ เมื่อแสดงให้เห็นว่ากิจการประสบความสำเร็จ สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลา และมีทรัพย์สินเพิ่ม เติมขึ้นจากเดิม ผู้กู้จะต้องพิสูจน์ตนเองให้เห็นว่า เป็นผู้มีความคิดที่นำไว้วางใจ ก่อนที่เขาจะ ได้รับอนุมัติให้กู้เงินโดยไม่มีหลักประกันจากธนาคาร

การกู้ยืมบางอย่างต้องการหลักประกันเพื่อประกันความมั่นคงปลอดภัย เช่น การกู้ยืมเพื่อซื้อรถยนต์ การกู้ยืมเพื่อซื้อบ้านและที่ดิน กิจการขายหุ้น ฯลฯ เป็นต้น มักจะ กู้เงินจากธนาคารโดยมีหลักประกัน ในความรู้สึกของผู้ กู้ การนำสินทรัพย์มาวางเป็นประกัน ถือว่าการ เปิดเผยสถานะทางการเงินของกิจการต่อธนาคาร โดยการเสนอของบการเงิน แม้ ว่าในปัจจุบันวิธีการ เสนอของบการเงินของกิจการ เพื่อขอกู้จากธนาคาร เป็นสิ่งที่จำเป็นและ ปฏิบัติกันมากขึ้นกว่าแต่ก่อนก็ตาม แต่ผู้กู้บางคนก็ยังไม่กล้าเปิดเผยสถานะทางการเงินของ กิจการต่อธนาคาร ซึ่งบางทีถ้าเสนอของบการเงินและมีข้อมูลอื่น ๆ มาประกอบการพิจารณา แล้ว ธนาคารอาจจะให้กู้ยืมโดยไม่ต้องมีหลักประกันเลยก็ได้

ระยะเวลาของการกู้ยืมมีความสัมพันธ์กับหลักประกัน กล่าวคือ ระยะเวลาของเงิน กู้ยืมนานเท่าใด ก็เท่ากับเป็นการ เพิ่มความเสี่ยงต่อการชำระคืนเงินกู้ขึ้นเท่านั้น เงินกู้ที่ใช้ เพื่อซื้อบ้านและที่ดิน ย่อมต้องการหลักประกัน เพราะว่ามันอาจจะถูกขายไป ผู้กู้จะขายไป ที่อื่น

หลักประกัน เป็นสิ่งที่จะป้องกันความผิดพลาดในการตัดสินใจทั้งด้านผู้กู้และด้านผู้ ให้กู้ ผู้กู้บางคนอาจจะกระทำการ เสี่ยงในสิ่งที่ผู้ให้กู้ไม่อาจคาดคะเนได้ แต่หลักประกันที่มี

ไว้นี้ย่อมจะเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ลงทุนใคร่ครวญและพิจารณาอย่างรอบคอบถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการตัดสินใจกระทำกรอย่างใดอย่างหนึ่งลงไป กล่าวคือ เงินกู้ที่มีหลักประกันย่อมมีสิ่งหนึ่งที่จะเตือนใจให้ผู้ชำระคืนเงินกู้ ตามมูลค่าของทรัพย์สินที่เป็นประกันสูงกว่าจำนวนเงินกู้ ผู้ยืมย่อมจะมีความตั้งใจที่จะชำระหนี้ตามกำหนดมากกว่าในกรณีที่ทรัพย์สินนั้นมีค่าต่ำกว่าจำนวนเงินกู้

การมีหลักประกันนี้ในบางครั้งทำให้ผู้ลงทุนการได้รับการประกันว่าเขาได้จ่ายเงินมาและเสียดอกเบี้ยในอัตราที่ค่าหรือถูกกว่า อย่างไรก็ตามถ้าอัตราการเสี่ยงสูง ก็ย่อมต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่า ตัวอย่าง ประเภทของเงินกู้ที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำคือ เงินกู้ที่มีเงินฝากประจำจำนวนเป็นประกัน เงินกู้ที่มีกรมธรรม์ประกันชีวิตของบริษัทประกันชีวิตที่มีชื่อเสียงเป็นประกัน หรือมีพันธบัตรรัฐบาลเป็นประกัน ซึ่งผู้ให้กูรูอย่างแน่ชัดว่าหากไม่ได้รับชำระหนี้ตามกำหนด ธนาคารก็สามารถโอนเงินฝากประจำมาชำระหนี้ หรือเรียกเก็บจากบริษัทประกันชีวิตได้โดยง่ายและเสียค่าใช้จ่ายต่ำ เพราะได้มีการกำหนดค่าของกรมธรรม์ประกันชีวิตนั้นไว้ล่วงหน้าแล้ว ส่วนพันธบัตรรัฐบาลก็สามารถขายได้ง่าย เพราะพันธบัตรรัฐบาลได้นำเข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยแล้วเมื่อ 11 สิงหาคม 2518 ฉะนั้น จึงมีธุรกิจหลายแห่งที่เสนอขายการให้เงินกู้ที่มีหลักประกันเงินกู้เพื่อเขาจะได้เสียดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำ

นอกจากหลักประกันดังกล่าว ยังอาจใช้คำรับรองจากบุคคลอื่นซึ่งเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือเป็นประกัน เช่น ถ้าเป็นกิจการขนาดเล็ก ธนาคารพาณิชย์จะขอให้ผู้ถือหุ้นของกิจการนั้นเป็นผู้รับรองการกู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากิจการนั้นมีจำนวนผู้ถือหุ้นน้อยราย และจำนวนหุ้นมีอยู่จำกัด ถ้าไม่มีการรับรองการกู้ และกิจการเกิดล้มละลายขึ้นมา ผู้ถือหุ้นก็สามารถปฏิเสธความรับผิดชอบในเรื่องการกู้เงิน โดยอาศัยบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยบริษัทจำกัดเข้ามาโต้แย้งทั้ง ๆ ที่ในข้อเท็จจริงผู้ถือหุ้นอาจได้ผลประโยชน์จากการกู้เงินโดยตรง

1.2 การให้กู้ยืมที่ไม่มีหลักประกัน หมายถึง เงินกู้ที่ผู้ขอกู้มิได้ให้ทรัพย์สินใด ๆ ของตนไว้เป็นหลักประกัน เงินกู้ชนิดนี้มักจะขึ้นอยู่กับตัวของตนเอง เช่น ขึ้นอยู่กับประวัติการชำระคืนเงินกู้ในอดีต ปริมาณรายได้ที่ทำในช่วงเวลาหนึ่ง หรือสินทรัพย์สุทธิของผู้

บริษัทหลายแห่งได้รับการพิจารณาจากธนาคารให้เป็นลูกค้าที่ดี ซึ่งมักจะเสียดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตราต่ำ หรืออัตราพิเศษ บริษัทที่ได้รับการพิจารณาเช่นนี้ จะเป็นบริษัทที่แสดงให้เห็นเป็นเวลาหลายปีแล้วว่ามีการจัดการที่ดี มีวิธีการผลิตที่ประหยัด และมีผลิตภัณฑ์ที่เป็นที่นิยมแพร่หลายในตลาดบริษัทเหล่านี้มักจะมีอัตรารอผลกำไรอยู่ในระดับพอดีและสม่ำเสมอมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน สามารถชำระหนี้ตามภาระผูกพันต่าง ๆ ได้ และมีสินทรัพย์เพิ่มขึ้น การขอกู้เงินก็กระทำได้โดยยื่นเสนอของบการเงินของบริษัทที่จัดทำโดยนักบัญชีที่มีชื่อเสียง และได้รับการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตคอบธนาคาร เพื่อให้ธนาคารจะได้มั่นใจอีกครั้งหนึ่งถึงความก้าวหน้าของบริษัท

อนึ่ง บุคคลที่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง มีงานทำเป็นเวลานานพอสมควร มีรายได้อยู่ในระดับสูงกว่าอัตราเฉลี่ย และได้สร้างเครดิตโดยมีหลักฐานการชำระหนี้ตรงตามกำหนดคอบธนาคาร บุคคลดังกล่าวก็สามารถกู้เงินโดยไม่ต้องมีการค้ำประกันเงินกู้ได้เช่นกัน คำว่า "ไม่มีหลักประกัน" มิได้หมายความว่า ธนาคารพาณิชย์พิจารณาใหญ่ยิ่งโดยอาศัยความไว้วางใจในตัวผู้กู้แต่อย่างใดเลย แต่ธนาคารพาณิชย์จะให้กู้ก็ต่อเมื่อได้มีการตรวจสอบเครดิตของผู้กู้ เพื่อประเมินค่าความตั้งใจและความสามารถในการชำระหนี้ของผู้ขอกู้ด้วย จนเป็นที่พอใจก่อนที่จะอนุมัติให้กู้

2. จำแนกตามกำหนดระยะเวลาชำระหนี้ (Maturity)

เงินกู้จากธนาคารอาจจะจำแนกประเภทตามกำหนดระยะเวลาชำระหนี้ตามสัญญาการกู้เงินได้เป็นดังนี้ คือ เงินกูระยะสั้น, เงินกูระยะปานกลาง และเงินกูระยะยาว

2.1 เงินกูระยะสั้น คือ เงินกูที่มีกำหนดเวลาชำระคืนไม่เกิน 1 ปี อาจจะเป็นชนิดต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม หรืออาจจะมีกำหนดระยะเวลา 30 วัน, 60 วัน, 90 วัน, 1 ปี ก็ได้

2.2 เงินกูระยะปานกลาง โดยทั่วไป หมายถึงเงินกูที่มีกำหนดระยะเวลาชำระหนี้อยู่ในระหว่าง 1 ปี ถึง 5 ปี

2.3 เงินกูระยะยาว โดยทั่วไป หมายถึงเงินกูที่มีกำหนดระยะเวลาชำระหนี้ยาวนานกว่า 5 ปี ขึ้นไป และมักจะมีระยะเวลากำหนดไว้ในสัญญาเกินกว่า 10 ปี เงินกูเพื่อการ

ซื้อบ้านและเงินกู้สำหรับอุตสาหกรรม การสร้างอาคารสำนักงานเป็นแบบอย่างทั่ว ๆ ไป
ของเงินกู้ระยะยาว

3. จำแนกตามวิธีการชำระหนี้ (Method of Repayment)

เงินกู้อาจจะชำระคืนเป็นจำนวนเดียวหรือชำระแบบผ่อนส่ง

3.1 เงินกู้แบบชำระหนี้คืนเป็นจำนวนเดียว (Lump Sum Loans) เงินกู้ประเภทนี้ ในสัญญาจะระบุให้ชำระคืนเงินบางจำนวนเมื่อครบกำหนด ส่วนดอกเบี้ยอาจจะกำหนดเป็นช่วง ๆ เช่น 6 เดือน หรือเมื่อเงินกู้นั้นครบกำหนดก็ได้

3.2 เงินกู้แบบผ่อนชำระเป็นงวดหรือผ่อนส่ง (Installment Loans) หมายถึง เงินกู้ที่ผู้กู้จะต้องผ่อนชำระคืนเงินเป็นงวด ๆ โดยปกติกำหนดงวดละเท่า ๆ กัน ระยะเวลาการชำระอาจจะเป็นเดือน งวด 3 เดือน งวด 6 เดือน หรือ ปี การให้กู้ยืมประเภทนี้ใช้หลักเกณฑ์การตัดจำหน่ายตามการชำระคืนเงินและดอกเบี้ยซึ่ง วิธีนี้จะไม่เป็นการระต่อผู้กู้ยืมหากการชำระคืนเป็นจำนวนเดียว

4. จำแนกตามวัตถุประสงค์ (Purpose)

การแบ่งประเภทเงินกู้ตามวัตถุประสงค์มีข้อที่น่าสังเกตว่า ข้อมูลที่ได้รับบางครั้งอาจจะไม่เพียงพอ ถึงแม้ว่าเจ้าหน้าที่จะพยายามสอบถามจากผู้ขอกู้ว่าจะนำเงินทุนไปทำอะไรแล้วก็ตาม ทำให้ไม่ทราบวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของผู้กู้ กรณีการกู้ยืมรายเล็ก ๆ มักจะนำเงินกู้นั้นไปใช้ตามวัตถุประสงค์ แต่บางรายอาจจะแจ้งอย่างหนึ่งแต่นำไปใช้ในวัตถุประสงค์อีกอย่างหนึ่ง เช่น ผู้บางรายแจ้งว่า นำไปใช้ในทางธุรกิจ หรือเพื่อการเกษตร แต่นำไปซื้อบ้านอยู่อาศัย ทั้งนี้เป็นต้น ปราบกฏอยู่เสมอ ๆ ที่ผู้กู้เปลี่ยนใจหลังจากที่กู้เงินไปแล้ว โดยนำเงินไปใช้ในวัตถุประสงค์อื่นไม่ตรงตามที่แจ้งไว้เมื่อตอนขอกู้

ประเภทของการให้กู้ยืมและให้เครดิต ตามวิธีการให้กู้ยืม
ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินประเภทหนึ่งที่ได้รับฝากเงินจากพ่อค้าประชาชน แล้วนำเงินนั้นไปลงทุนหาผลประโยชน์ในรูปต่าง ๆ อาทิเช่น ให้กู้ยืม, ลงทุนในพันธบัตร

หรือหุ้นบริษัทต่าง ๆ หรือซื้อขายเงินตราต่างประเทศ การลงทุนหลายประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วนั้น การให้กู้ยืมนับได้ว่าเป็นธุรกิจที่สำคัญที่สุดของธนาคารพาณิชย์ เพราะนอกจากจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ลูกค้าแล้ว ยังก่อให้เกิดรายได้หลักแก่ธนาคารอีกด้วย นอกจากนี้การให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก เนื่องจากธนาคารพาณิชย์เป็นแหล่งระดมทุนจากเงินออมของประชาชน แล้วจัดสรรแบ่งไปให้แก่ธุรกิจ อุตสาหกรรม เกษตรกร ในรูปของการให้กู้ยืมประเภทต่าง ๆ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้น

การให้กู้ยืมและให้เครดิตของธนาคารพาณิชย์ รวมเรียกว่า Advances นี้ จำแนกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 3 ประเภท คือ

เงินเบิกเกินบัญชี (Overdrafts)

เงินให้กู้ยืม (Loans)

ตั๋วเงิน (Bills)

1. เงินเบิกเกินบัญชี (Overdrafts)

เงินเบิกเกินบัญชีหมายถึง เงินให้กู้ยืมที่ธนาคารยอมให้ลูกค้าเบิกเงินโดยใช่เช็คเกินกว่าเงินฝากที่มีอยู่ในบัญชีกระแสรายวัน การยินยอมให้ลูกหนี้เบิกเงินเกินบัญชี ตามปกติธนาคาร จะให้ลูกหนี้จัดทำสัญญาเงินเบิกเกินบัญชี กำหนดวงเงินที่ลูกหนี้ประสงค์จะกู้ยืม และเรียกให้ลูกหนี้หาบุคคลค้ำประกัน หรือให้จัดหาหลักประกันมาวางไว้กับธนาคารตามความเหมาะสม แต่ก็มีบางครั้งที่ธนาคารยอมให้ลูกหนี้เบิกเงินเกินบัญชีโดยไม่ได้จัดทำสัญญา และไม่ได้เรียกให้ลูกหนี้หาบุคคลค้ำประกัน หรือให้ลูกหนี้วางหลักประกัน การให้เบิกเงินเกินบัญชีวิธีนี้เรียกว่า "เงินเบิกเกินบัญชีชั่วคราว"

เงินเบิกเกินบัญชื่อนั้น ธนาคารพาณิชย์จะคิดดอกเบี้ยจากเงินที่เบิกเกินบัญชี การให้กู้ยืมและให้เครดิตในรูปนี้เป็นที่นิยมแพร่หลายมากในวงการธุรกิจการค้าของประเทศไทย เนื่องจาก

1) เป็นวิธีที่นิยมใช้กันมากในหมู่ธนาคาร อังกฤษ ซึ่งเป็นธนาคารแรก ๆ ที่มาเปิดดำเนินการในประเทศไทย

2) ในประเทศไทย ทรสารในทางการค้าที่จะใช้ เป็นทรสาร เศรษฐกิจการ
 ทรสารยังไม่แพร่หลาย การให้กู้ยืมของทรสารพาณิชย์ส่วนใหญ่จึงกระทำกันด้วยวิธีเบิกเงิน
 เกินบัญชี

การที่ทรสารพาณิชย์จะรู้ว่าลูกค้าของตนนำเงินไปใช้ในทางใดบ้าง และจะ
 สามารถชำระคืนได้ในระยะเวลาอันสั้นตามที่ควร เป็นหรือไม่นั้นเป็นเรื่องยาก เมื่อเป็นเช่นนี้
 เพื่อรักษาหลักการที่จะไม่ให้เครดิตในระยะยาว ทรสารพาณิชย์จึงลดความเสี่ยงภัยลงด้วย
 การเรียกให้ลูกค้าวางหลักประกัน และกำหนดระยะเวลาของการเบิกเงินเกินบัญชีไว้ไม่ให้
 นานเกินไป เช่น 6 เดือน หรือ 1 ปี อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าทรสารพาณิชย์จะกำหนดหลัก
 ประกันที่สูงเพื่อความมั่นคงของตนเอง และเพื่อให้ลูกค้ากระตือรือร้นที่จะชำระคืนภายใน
 กำหนดก็ตาม แต่ลูกค้าไม่ได้นำเงินที่เบิกเงินเกินบัญชีไปใช้ในทางที่จะได้เงินกลับมาใน
 ระยะเวลาสั้น ก็อาจจะหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่ทรสารพาณิชย์จะต้องยึดเวลาออกไปเพราะ เป้า
 หมายในการให้กู้ยืมของทรสารนั้น มิใช่เพื่อบังคับจำนำหรือจำนองหลักประกัน อย่างไรก็ตาม
 ในระยะหลังนี้ กิจกรรมทรสารพาณิชย์ในประเทศไทย มีความโน้มเอียงที่จะพิจารณา
 เรื่องการจัดการ การหารายได้ของกิจการของผู้กู้มากกว่าคำนึงถึงหลักประกันอย่างเดียว
 ซึ่งนับว่าเป็นแนวทางการพิจารณาให้กู้ยืมที่ถูกต้องของทรสารพาณิชย์

2. เงินกู้ (Loans)

เงินให้กู้ยืมหมายถึง การที่ทรสารให้ลูกค้ากู้ยืมเงินเป็นก้อนจำนวนหนึ่งโดย
 มีกำหนดเวลาชำระหนี้ที่แน่นอน ซึ่งอาจจะมีการชำระหนี้คืนเพียงครั้งเดียวเต็มจำนวน
 (Single Payment) หรือโดยผ่อนชำระเป็นงวด ๆ (Installment Basis) โดย
 ทรสารจะคิดดอกเบี้ยตามอัตราที่ตกลงกัน แต่ต้องไม่เกินอัตราสูงสุดที่ทรสารแห่งประเทศไทย
 กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจมีบุคคลหรือหลักทรัพย์เป็นประกันหรือไม่ก็ได้

เมื่อทรสารพิจารณาเห็นว่า สมควรให้ลูกค้ากู้ได้ ก็จะทำให้ผู้มีสิทธิรับเงินไป
 ได้ตามจำนวนที่ขอกู้มา จะถอนไปเลยหรือเปิดเป็นบัญชีเงินฝากไว้กับทรสารนั้นต่อไปก็ได้
 การกู้ยืมปกติมักจะมีระยะไม่เกิน 1 ปี การที่ทรสารไม่ให้ระยะยาวนั้น เพื่อความปลอดภัย
 ของทรสารเอง เนื่องจากการที่ทรสารไม่อาจทราบสถานการณ์เศรษฐกิจในอนาคตได้
 และการให้กู้ไปนาน ๆ ย่อมมีปัญหาเกิดขึ้นมากมายที่เกี่ยวกับการติดตามให้ชำระหนี้

ในการพิจารณาให้กู้เงินทั้ง 2 ประเภทที่กล่าวมานี้ ธนาคารจะต้องพิจารณาคุณ
 วัตถุประสงค์ของผู้กู้ว่า จะเป็นประโยชน์จริงหรือไม่ และผู้กู้ไปแล้วผู้สามารถทำกิจการ
 นั้นได้สำเร็จตามโครงการที่วางไว้ การให้กู้เงินนั้นจึงจะเกิดผลดี

ข้อแตกต่างของเงินกู้ (Loans) และเงินเบิกเกินบัญชี (Overdraft)

Loans	Overdraft
<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ที่ไม่จำเป็นจะต้องมีบัญชีเงินฝากกับธนาคารมาก่อน เมื่อผู้กู้มีหลักทรัพย์ค้ำประกันจนเป็นที่พอใจ ธนาคารพาณิชย์ก็จะให้กู้ยืม และการกู้ก็มักเป็นการกู้ระยะยาว โดยมีกำหนดเงื่อนไขการชำระคืนตามสัญญา 2. ปกติการให้กู้ยืมนั้น ลูกค้านำเงินจำนวนที่ไปหมดทั้งจำนวนครั้งเดียว ซึ่งลูกหนี้จะต้องเสียดอกเบี้ยตามจำนวนเงินที่กู้ยืมเต็มจำนวน 3. ลูกค้านำเงินนี้คืนเพียงครั้งเดียวเต็มจำนวนหรือผ่อนชำระเป็นงวด ๆ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ที่จะเบิกเงินเกินบัญชีได้ตามปกติจะต้องเป็นผู้ที่มีบัญชีเงินฝากติดต่อกับธนาคารอยู่แล้ว 2. ลูกค้านำเงินออกจากบัญชีเงินฝากตามจำนวนที่ต้องการใช้ซึ่งจะเสียดอกเบี้ยตามจำนวนเงินที่ถอนออกไป 3. ปกติเงินเบิกเกินบัญชีจะมีเงินหมุนเวียนเข้าออกในบัญชีเงินฝากกระแสรายวันนั้นอยู่เสมอ บางครั้งลูกค้าก็ถอนเงินเกินบัญชีออกไป ซึ่งทางภาษาธนาคารเรียกว่าบัญชีเป็น "ตัวแดง" บางเวลายกเงินมาฝากเข้าบัญชีทำให้บัญชีเกินสะพัดอยู่เสมอจนบางครั้งกลายเป็นเงินฝาก เรียกว่าบัญชีเป็น "ตัวดำ" คือ มียอดเงินคงเหลือทางเจ้าหนี้

002596

4. ไม่คิดดอกเบี้ยทบต้น 5. ธนาคารพาณิชย์ไม่คายนियมการให้กู้ยืมและให้เครดิตในรูปแบบเงินกู้เพราะว่าไม่มีเงินหมุนเวียนในบัญชี 6. การถอน ไม่ต้องใช้เช็ค 7. เป็นสัญญากระยะสั้นหรือระยะยาว	4. ธนาคารสามารถคิดดอกเบี้ยทบต้นได้ทุกเดือนตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 655 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ 5. ธนาคารพาณิชย์นิยมการให้กู้ยืมและให้เครดิตในรูปแบบเงินเบิกเกินบัญชีมากกว่าเงินกู้ เนื่องจากกระแสเงินของลูกค้าหมุนเวียนอยู่กับธนาคาร 6. ใช้เช็คส่งจ่ายเช่นเดียวกับเงินฝากที่จ่ายคืนเมื่อทวงถาม 7. โดยทั่ว ๆ ไป เป็นสัญญากระยะสั้นไม่เกิน 12 เดือน

3. การซื้อลดตั๋วเงิน

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ม. 898 ได้บัญญัติไว้ว่า "อันตั๋วเงิน ตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายนี้มีสามประเภท ๆ หนึ่ง คือ ตั๋วแลกเงิน ประเภทหนึ่งคือตั๋วสัญญาใช้เงิน ประเภทหนึ่งคือ เช็ค"

เช็ค ตามมาตรา 987 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้บัญญัติไว้ว่า "อันว่า เช็ค นั้น คือหนังสือตราสารซึ่งบุคคลหนึ่ง เรียกว่า ผู้สั่งจ่าย สั่งธนาคารให้ใช้เงินจำนวนหนึ่ง เมื่อทวงถามให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง หรือให้ใช้ตามคำสั่งของบุคคลอีกคนหนึ่ง อันเรียกว่า ผู้รับเงิน"

ตามคำจำกัดความนี้ จะเห็นได้ว่า เช็ค ก็คือ ตราสารอันเป็นคำสั่งของผู้ฝากเงินสั่งให้ธนาคารจ่ายเงินให้แก่ผู้รับเงินหรือในกรณีไม่มีระบุชื่อผู้รับเงินก็ต้องจ่ายให้แก่ผู้ถือเงินเอง และการจ่ายเงินจะต้องจ่ายเมื่อทวงถามเท่านั้น เช็คจะมีกำหนดระยะเวลาจ่ายเงินไม่ได้

ตั๋วแลกเงิน ตามมาตรา 908 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติไว้ว่า "อันว่า ตั๋วแลกเงินคือ หนังสือตราสารซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่า ผู้สั่งจ่าย สั่งให้บุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่า ผู้จ่าย ให้ใช้เงินจำนวนหนึ่งแก่บุคคลคนหนึ่ง หรือให้ใช้ตามคำสั่งของบุคคลหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า ผู้รับเงิน"

ตั๋วแลกเงิน คือ ตราสาร ซึ่งบุคคลหนึ่ง เรียกว่า "ผู้สั่งจ่าย" เป็นผู้ทำขึ้นสั่งให้บุคคลหนึ่ง เรียกว่า "ผู้จ่าย" จ่ายเงินจำนวนหนึ่งให้แก่บุคคลที่ 3 เรียกว่า "ผู้รับเงิน" หรือตามคำสั่งของบุคคลนั้น ตามเวลาที่ผู้สั่งจ่ายกำหนดไว้

ตั๋วสัญญาใช้เงิน ตามมาตรา 982 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติไว้ว่า "อันว่าตั๋วสัญญาใช้เงินนั้น คือ หนังสือตราสารซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่า ผู้ออกตั๋วให้คำมั่นสัญญาว่าจะใช้เงินจำนวนหนึ่งให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง หรือใช้ให้ตามคำสั่งของบุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่า ผู้รับเงิน"

๓๐ ๖๖ ๖๖

ขอแตกต่างระหว่างตั๋วแลกเงิน และตั๋วสัญญาใช้เงิน

อาจพิจารณาตามข้อเท็จจริงได้ดังนี้

<u>ตั๋วแลกเงิน</u>	<u>ตั๋วสัญญาใช้เงิน</u>
1. เป็นคำสั่ง	1. เป็นคำมั่นที่จะจ่ายเงินให้
2. ปกติออกเป็นสำรับ In Set	2. ออกฉบับเดียว
3. คู่สัญญาในตั๋วแลกเงินมีบุคคล 3 ฝ่าย คือ ผู้สั่งจ่าย, ผู้จ่าย และผู้รับเงิน	3. คู่สัญญาในตั๋วสัญญาใช้เงิน มีบุคคล 2 ฝ่าย คือ ผู้ออกตั๋ว และผู้รับเงิน
4. เจ้าหนี้เป็นผู้ออก	4. ลูกหนี้เป็นผู้ออก
5. ปกติต้องนำไปให้รับรอง	5. ไม่ต้องนำไปให้รับรอง ทั้งนี้เพราะลูกหนี้เป็นผู้ออก ซึ่งเขายอมรับผิดชอบอยู่แล้วแต่คน
6. ตั๋วแลกเงินต่างประเทศนั้น เมื่อขาดความเชื่อถือต้องทำค่าค้ำคาน	6. ตั๋วสัญญาใช้เงิน ไม่ต้องทำค่าค้ำคาน พ้องรองได้ทีเดียว โดยถือตั๋วสัญญาใช้เงินนั้นเป็นเอกสารพยานพ้องรอง

ความหมายของตั๋วเงินซื้อลด

การซื้อลดตั๋วเงิน คือการที่ลูกค้านำตั๋วเงินมาขายลดให้แก่ธนาคารก่อนที่ตั๋วเงินนั้นจะถึงกำหนดเวลาชำระเงิน กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ธนาคารให้กู้ยืมเงินโดยลูกค้ามอบตั๋วเงินซึ่งธนาคารมีสิทธิที่จะไปเรียกเก็บเงินเอาจากผู้มีหน้าที่ต้องจ่ายเงินตามตั๋วเงินเมื่อถึงเวลาที่กำหนดไว้

การซื้อลดตั๋วเงิน เป็นเครดิตที่ธนาคารให้แก่ลูกค้าโดยการซื้อลดตั๋วเงินที่ลูกค้านำมาขายภายในวงเงินที่กำหนดไว้ ส่วนมากตั๋วเงินที่ธนาคารพาณิชย์ซื้อลด คือ ตั๋วแลกเงินที่เกิดจากการค้า ซึ่งโดยปกติเป็นตั๋วที่มีระยะเวลา เช่น 30 วัน, 60 วัน เป็นต้น และแทนที่ผู้ขายจะรอจนถึงเวลาตั๋วครบกำหนด ผู้ขายอาจต้องการใช้เงินสด จึงนำไปขายลด (Discount) แก่ธนาคาร โดยการโอนตั๋วเงินนั้นให้แก่ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารก็จะซื้อตั๋วเงินนั้นโดยจะคิดส่วนลด ซึ่งคำนวณตามระยะเวลาที่จะเรียกเก็บเงินจากผู้จ่ายได้ และตามจำนวนเงินในตั๋ว วิธีการซื้อตั๋วเงินนี้เพียงแต่ผู้ขายซึ่งเป็นผู้ทรงตั๋วเงินนั้น สลักหลังแล้วส่งมอบตั๋วให้แก่ธนาคาร

การซื้อลดตั๋วเงินจากลูกค้าแต่ละครั้ง ธนาคารพาณิชย์จะหักค่าส่วนลดหรือดอกเบี้ยทันทีจากต้นทุนเงินในตั๋วที่ธนาคารพาณิชย์รับซื้อ ตามปกติการรับซื้อลดตั๋วเงิน จะมีกฎหมายพิเศษกำหนดไว้ต่างหาก เช่น สิทธิในการไต่เบี่ย เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม สิ่งจำเป็นซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้พิจารณาสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์พึงระมัดระวังไว้ก็คือ ความสมบูรณ์ของตั๋วเงินที่รับซื้อ โดยเฉพาะในเรื่องลายเซ็นของผู้รับมอบอำนาจของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วน รวมทั้งการประทับตราของบริษัทหรือของห้าง ฯ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประเภทของตั๋วเงินซื้อลด¹

ตราเงินตราพาณิชย์

ตั๋วเงินที่ธนาคารรับซื้อหรือซื้อลดนี้ ปกติธนาคารจะแยกออกเป็น 2 ประเภทใหญ่

คือ

ก. ตั๋วเงินในประเทศ (Domestic Bills) คือ ตั๋วเงินที่ผู้ออกตั๋วและผู้จ่ายเงิน อยู่ในประเทศไทย

ข. ตั๋วเงินต่างประเทศ (Foreign Bills) คือ ตั๋วเงินที่ผู้ออกตั๋วหรือผู้จ่ายเงิน ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอยู่ในต่างประเทศ ประกอบด้วย

1) ตั๋วเงินคาสินค้าที่ส่งออก Export Bills (Outward Bills) ซึ่งพ่อค้า ผู้ออกตั๋วในประเทศไทย ส่งผู้ซื้อในต่างประเทศให้จ่ายเงิน

2) ตั๋วเงินคาสินค้าที่ส่งเข้า Import Bills (Inward Bills) ซึ่งพ่อค้า ผู้ออกตั๋วในต่างประเทศ ส่งผู้ซื้อในประเทศไทยให้จ่ายเงิน

1. ตั๋วเงินในประเทศ (Domestic Bills)

ธนาคารพาณิชย์ได้แบ่งวิธีการรับซื้อลดตั๋วเงินไว้ 3 ประเภท² ดังนี้

1.1 L.B.D. (D) (Local Bill Discounted (Documentary))

หมายถึงธนาคารพาณิชย์รับซื้อตั๋วเงินจากลูกค้า โดยที่ลูกค้าได้นำเอา เอกสารสินค้าที่ได้จำหน่ายไว้ในโกดังสินค้า มาไว้เพื่อเป็นหลักทรัพย์ประกัน

1.2 L.B.D. (C) (Local Bill Discounted (Clean))

หมายถึงธนาคารพาณิชย์รับซื้อตั๋วเงินจากลูกค้า โดยไม่มีสินค้าอะไรมา จำนำเพื่อเป็นหลักทรัพย์ประกัน แต่บางครั้งลูกค้าอาจจะมอบสิทธิการรับเงินตามสัญญาต่าง ๆ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ ประยูร จินดาประดิษฐ์, การธนาคารพาณิชย์ : การดำเนินงานและการบัญชี, (พระนคร : โรงพิมพ์อักษรสมัย, 2514), หน้า 218.

² ชรินทร์ พิทยาวิรัช, ธนาคารพาณิชย์ : ไขมาตรการอะไรในการพิจารณาปล่อยสินเชื่อ, (พระนคร : แพร่พิทยา, 2515), หน้า 127.

ให้ธนาคารพาณิชย์รับแทน เพื่อเป็นหลักประกัน หรือบางครั้งอาจจะไม่ต้องมีหลักประกันอะไรก็ได้ ธนาคารพาณิชย์เห็นว่าผู้ออกตั๋วเงินเป็นบุคคลที่มีฐานะดี หรือเป็นบุคคลที่ธนาคารพาณิชย์เชื่อถือไว้วางใจ

1.3 C.B.D. (Clean Bill Discounted)

หมายถึงธนาคารพาณิชย์รับซื้อลดเช็ค ซึ่งลงวันที่ล่วงหน้าจากลูกค้า ซึ่งอาจจะมิใช่ลูกค้าประกันหรือไม่ก็ได้ สุกแต่ธนาคารพาณิชย์จะพิจารณาเห็นว่าเหมาะสม

2. ตั๋วเงินต่างประเทศ (Foreign Bills)

ตั๋วเงินที่ธนาคารพาณิชย์ซื้อลด ส่วนใหญ่จะเป็นตัวเกี่ยวกับการค้าต่างประเทศ ซึ่งแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภท คือ ตั๋วสินค้าออก Export Bill และตั๋วสินค้าเข้า Import Bill

2.1 ตั๋วสินค้าออก (Export Bill)

การซื้อลดตั๋วสินค้าออก ธนาคารพาณิชย์จะมีสินค้าที่มีการซื้อขายกันเป็นหลักประกันทำให้ความเสี่ยงของธนาคารพาณิชย์ลดน้อยลง กล่าวคือ ในการส่งสินค้าออกนั้น เมื่อผู้ส่งสินค้าออกได้ส่งของลงเรือแล้ว ก็จะได้รับเอกสารการบรรจุสินค้าลงเรือ ที่เรียกว่าใบตราส่งสินค้า (Bill of Lading) มาแล้วออกตั๋วแลกเงิน (Drafts) ส่งให้ผู้อยู่ในต่างประเทศเป็นผู้จ่าย ตั๋วเงินนี้ผู้ส่งออกจะนำไปขายธนาคารพาณิชย์พร้อมด้วยเอกสารการบรรจุสินค้าลงเรือ และใบกำกับสินค้า (Invoice) กับเอกสารประกันภัย ในการซื้อลดตั๋วแลกเงินดังกล่าว ธนาคารจะมีสินค้าที่ส่งออกไปเป็นหลักประกันอยู่ตลอดเวลา โดยจะมอบเอกสารนั้นผ่านธนาคารต่างประเทศเรียกเก็บเงินจากผู้ซื้อในต่างประเทศก็ต่อเมื่อผู้ซื้อชำระเงินตามตั๋วหรือรับรองตั๋วแล้ว

การที่ธนาคารพาณิชย์ จะรับซื้อลดตั๋วเงินจากผู้ส่งออกนั้น ขึ้นอยู่กับเครดิตของผู้ส่งสินค้าออก และการปฏิบัติของธนาคารพาณิชย์ก็ต่างกันไป กล่าวคือ ธนาคารพาณิชย์เชื่อถือเครดิตก็จะรับซื้อลดตั๋วแลกเงินไว้เลยดังกล่าวแล้ว แต่ธนาคารพาณิชย์ไม่สนใจในเครดิตของผู้ขาย ธนาคารอาจจะรับเพียงเรียกเก็บเงินให้โดยคิกค่าป่วยการ เท่านั้น และผู้ส่งสินค้าออกจะยังไม่ได้รับเงินจนกว่าธนาคารพาณิชย์จะเรียกเก็บเงินได้

การออกตั๋วเกี่ยวกับการส่งสินค้าออก และนำตั๋วไปขายลดแก่ธนาคารพาณิชย์มีทั้งกรณีที่ว่านั้นออกตามเลตเตอร์ออฟเครดิต (Letter of Credit) และกรณีที่ไม่มีเลตเตอร์ออฟเครดิต ซึ่งจะกล่าวในตอนต่อไป

2.2 ตั๋วสินค้าเข้า (Import Bills or Inward Bills)

ตั๋วสินค้าเข้า เป็นเครดิตที่ธนาคารให้แก่ผู้ส่งสินค้าเข้า โดยอนุญาตให้ผู้ส่งสินค้าออก ออกตั๋วส่งจ่ายเงินที่ธนาคารของตนได้ ธนาคารจะยอมรับรองตั๋วเงินโดยมีเอกสารที่แสดงกรรมสิทธิ์ในสินค้าเป็นประกัน เช่น ใบตราส่งสินค้า เอกสารประกันภัย ใบกำกับสินค้า เป็นต้น เครดิตแบบนี้ช่วยให้ผู้ส่งสินค้าเข้าได้รับสินค้าโดยไม่ต้องจ่ายเงินสกริปก่อน ส่วนผู้ส่งสินค้าออกก็ได้ประโยชน์เพราะสามารถรับเงินได้ทันทีเมื่อสินค้าลงเรือเรียบร้อยแล้ว

ธนาคารใหญ่ ๆ มักจะช่วยเหลือลูกค้าซึ่งเป็นผู้ส่งสินค้าเข้าในรูปแบบของเลตเตอร์ออฟเครดิต เพื่อช่วยให้ลูกค้าสามารถชำระเงินค่าสินค้าที่ตนส่งเข้ามาจากต่างประเทศได้ ธนาคารจะออกเลตเตอร์ออฟเครดิต โดยให้ลูกค้าลงชื่อในแบบฟอร์ม และเลตเตอร์ออฟเครดิตนี้ จะส่งไปถึงบริษัทผู้ขาย อนุญาตให้บริษัทนั้นออกตั๋วแลกเงิน (Drafts) ส่งให้ธนาคารจ่ายเงินเป็นค่าสินค้าของผู้ขายสินค้า ตามที่ระบุไว้ในเงื่อนไขของเลตเตอร์ออฟเครดิตนั้น ตั๋วแลกเงินนี้จะมีเอกสารตามที่ถูกกล่าวข้างต้นประกอบ

เมื่อผู้ขายสินค้าได้รับเลตเตอร์ออฟเครดิต จะนำตั๋วแลกเงินซึ่งส่งจ่ายตามเงื่อนไขในเลตเตอร์ออฟเครดิตนั้น ไปขายลดให้แก่ธนาคารของผู้ขายสินค้า ธนาคารที่รับซื้อลดจะส่งตั๋วแลกเงินไปเรียกเก็บจากธนาคารที่ได้ออกเลตเตอร์ออฟเครดิตนั้น ส่วนลูกค้าผู้ขอเปิดเครดิตจะจ่ายเงินให้แก่ธนาคารตามวัน เวลาที่ได้ทำความตกลงไว้ในขณะขอเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า เลตเตอร์ออฟเครดิต ก็คือการกู้ยืมเงินแบบวงจรวุฒินตนเอง

ในการที่ธนาคารพาณิชย์ได้ให้การสนับสนุน การปล่อยสินเชื่อแก่ลูกค้าที่ทำการส่งสินค้าเข้านั้น ธนาคารพาณิชย์จะได้รายได้ค่าธรรมเนียมในการขอเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต กว้างไกลจากการปริวรรตเงินตราต่างประเทศ

เลตเตอร์ออฟเครดิต คือ "ตราสารชนิดหนึ่ง ซึ่งธนาคารออกให้ผู้ขายสินค้าเพื่อประโยชน์แก่ผู้ซื้อสินค้า แสดงความยินยอมโดยสมัครใจให้ผู้ขายสินค้าออกตัวเงินได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในตราสารนั้น และยอมผูกพันตนเองตามกฎหมายว่า จะจ่ายเงินตามตัวเงินที่ออกนั้น"

กล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่า เลตเตอร์ออฟเครดิต คือคำสั่งหรือจดหมายที่ธนาคารออก และในจดหมายมีบอกให้ผู้ซื้อแสดงความสมัครใจให้ผู้ขายออกตัวเงินเพื่อเรียกเก็บเงินจากผู้ซื้อได้ตามเงื่อนไขที่ตกลงกัน

จากคำกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีบุคคล 4 ฝ่าย ในเลตเตอร์ออฟเครดิต คือ

1. ผู้ส่งสินค้าเข้า ซึ่งเปิดเครดิต เรียกว่า ผู้เปิด
2. ธนาคารที่ออกเลตเตอร์ออฟเครดิต เรียกว่า ธนาคารผู้ออกหรือเปิด
3. ธนาคารผู้แจ้งเลตเตอร์ออฟเครดิต (Advising Bank)
4. ผู้ขายหรือผู้ส่งสินค้าออก ซึ่งจะได้รับเครดิตที่เปิดนั้น เรียกว่า ผู้รับประโยชน์

(Beneficiary)

ในที่นี้ จะกล่าวเฉพาะ Commercial Letter of Credit เท่านั้น ซึ่งหมายถึง หนังสือรับรองการชำระเงินที่ธนาคารของผู้ซื้อสินค้าออกให้แก่ผู้ขายสินค้า (ผู้รับประโยชน์) โดยให้ผู้ขายสินค้าออกตัวเงินส่งจ่ายจากธนาคารผู้ออกเลตเตอร์ออฟเครดิต โดยประกันว่าตัวเงินดังกล่าวจะต้องได้รับการชำระเงินอย่างแน่นอน หากผู้ขายได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ได้ระบุไว้ในเลตเตอร์ออฟเครดิต ซึ่งมีทั้ง เลตเตอร์ออฟเครดิตภายในประเทศ และ เลตเตอร์ออฟเครดิตต่างประเทศ

เลตเตอร์ออฟเครดิตการค้ำแบ่งออกเป็น

- ก. Irrevocable Credit
- ข. Confirmed Irrevocable Credit
- ค. Revocable Credit

ก. Irrevocable Credit หมายถึง ธนาคารที่ออกเครดิตชนิดนี้ยอมรับรอง และจ่ายเงินตามที่ปรากฏในตัวแลกเงินภายในกำหนดระยะเวลาหนึ่ง ตามข้อสัญญาในเลตเตอร์ออฟเครดิต และผู้ขอเปิดเครดิตชนิดนี้ จะเปิดถอนหรือยกเลิกเครดิตไม่ได้

ข. Confirmed Irrevocable Credit หมายถึง เครดิตซึ่งธนาคารผู้เปิดขอให้ธนาคารผู้แจ้งยืนยันเครดิตที่เป็น Irrevocable Credit อีกครั้งหนึ่ง ธนาคารผู้แจ้งจะให้คำยืนยันว่า ธนาคารผู้ออกเลตเตอร์ออฟเครดิตจะยอมปฏิบัติตามข้อผูกพัน และถ้าธนาคารผู้ออกเลตเตอร์ออฟเครดิตไม่ยอมชำระเงินตามตัวที่เขียนส่งจ่ายแล้ว ธนาคารผู้แจ้งจะยอมชำระเงินให้

ค. Revocable (Unconfirmed) Credit คือ เครดิตชนิดที่ธนาคารผู้ออกไม่ได้ตกลงรับรองหรือจ่ายเงินโดยแน่นอน แต่จะบอกไว้ว่าจะยอมรับรองและจ่ายเงินตามตัวที่ส่งจ่ายตามเลตเตอร์ออฟเครดิต ถ้าผู้เปิดไม่บอกเลิกเครดิตนั้น เครดิตชนิดนี้จะบอกเลิกเมื่อใดก็ได้

เลตเตอร์ออฟเครดิตภายในประเทศ และเลตเตอร์ออฟเครดิตต่างประเทศ ซึ่งมีความหมายอย่างเดียวกัน ฉะนั้นจะกล่าวถึงเลตเตอร์ออฟเครดิตต่างประเทศเท่านั้น

เลตเตอร์ออฟเครดิตต่างประเทศ (Foreign Letter of Credit) หมายถึง เลตเตอร์ออฟเครดิตที่ใช้เป็นเครื่องมือสื่อกลางการชำระเงินระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายที่อยู่คนละประเทศ เพื่อส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศให้เพิ่มพูนปริมาณสูงขึ้นตามความต้องการของผู้บริโภคแต่ละประเทศ และในขณะเดียวกัน ประเทศผู้ผลิตก็สามารถจัดการจำหน่ายสินค้าให้ประเทศผู้ซื้อได้ตามต้องการ โดยใช้เลตเตอร์ออฟเครดิตเป็นสื่อกลางการชำระเงินระหว่างประเทศ

เลตเตอร์ออฟเครดิตฉบับเดียวกัน อาจเป็นได้ทั้งเลตเตอร์ออฟเครดิตเพื่อการส่งสินค้าเข้า ถ้ามองทางค่านผู้ซื้อ และในขณะเดียวกัน เครดิตฉบับนี้ก็จะเป็นเลตเตอร์ออฟเครดิตเพื่อการส่งสินค้าออก ถ้ามองทางค่านผู้ขายที่อยู่คนละประเทศ ฉะนั้นให้ถือหลักประเทศเราเป็นหลัก คือ ถ้าเครดิตที่ผู้ซื้อภายในประเทศใดเปิดออกไปยังผู้ขายต่างประเทศ ให้หมายถึง "เลตเตอร์ออฟเครดิตเพื่อการส่งสินค้าเข้า" ถ้าผู้ซื้อต่างประเทศได้เปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต

เข้ามาให้ผู้ขายในประเทศเรา ให้หมายถึง "เลตเตอร์ออฟเครดิต เพื่อการส่งสินค้าออก"

เลตเตอร์ออฟเครดิตเพื่อการส่งสินค้าเข้า คือ เครดิตที่ผู้ซื้อภายในประเทศได้ขอ
ให้ธนาคารของผู้ซื้อเปิดเครดิตไปยังผู้ขาย ซึ่งอยู่ต่างประเทศ เพื่อส่งซื้อสินค้าเข้ามาในรูป
วัตถุดิบ หรือเป็นสินค้าสำเร็จรูป เพื่อจำหน่ายภายในประเทศ

กรณีลูกค้ายื่นคำขอเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตเพื่อการส่งสินค้าเข้าต่อธนาคาร
เจ้าหน้าที่ของธนาคารจะทราบดีก่อนว่าลูกค้าขอให้ธนาคาร เปิดเครดิตชนิดใด หากเป็นเครดิต
ชนิดเพิกถอนได้ (Unconfirmed Revocable Credit) ก็ไม่มีปัญหาในเรื่องการพิจารณา
เท่าใดนัก เพราะอาจเปลี่ยนแปลงเพิกถอนได้ แต่ถ้าหากคำขอนั้นลูกค้าขอให้ธนาคาร เปิด
เครดิตชนิดเพิกถอนไม่ได้ (Revocable Credit) ธนาคารก็จะต้องสอบถามวัตถุประสงค์
ในการเจรจาขอเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตเพื่อส่งซื้อสินค้าเข้าจากต่างประเทศว่า สินค้าที่
ส่งเข้ามาจะนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์อะไร อาทิ ใช้เป็นประโยชน์ส่วนตัว หรือส่งเข้ามา
เป็นวัตถุดิบ หรือสินค้าสำเร็จรูป แล้วนำไปจำหน่ายอีกต่อหนึ่งให้ใคร กลุ่มชนใด เป็นผู้
บริโภค หรือใครเป็นผู้ซื้อ ตลาดสินค้าประเภทดังกล่าวมีคู่แข่งมากหรือน้อย สินค้ามีคุณภาพ
ได้มาตรฐานหรือไม่ นโยบายการจัดจำหน่ายระยะเวลาการจำหน่ายจำหน่ายเองหรือให้
ตัวแทนจัดจำหน่าย ระยะเวลาการให้เครดิตแก่ผู้ซื้อ ช่องทางที่จะขายสินค้าได้ ความสามารถ
ของผู้บริหาร ฐานะการเงิน การวางเงินมัดจำ หลักทรัพย์ค้ำประกัน หรือการหาบุคคล
ค้ำประกัน ตลอดจนหลักฐานแสดงการซื้อขาย

เครดิตประเภทต่าง ๆ ที่ธนาคารเปิดให้ตามความต้องการ (เงื่อนไข) ของลูกค้า
ผู้ส่งสินค้าเข้า

เครดิตประเภทต่าง ๆ เกิดขึ้นจากสัญญาข้อตกลงระหว่าง ผู้ซื้อ และผู้ขายว่าจะ
ชำระเงินด้วยวิธีใด เครดิตประเภทต่าง ๆ ที่เปิดตามเงื่อนไขของผู้ขอเท่าที่ธนาคารเปิด
ให้แก่ลูกค้าผู้ส่งสินค้าเข้ามีอยู่หลายประเภท พอสรุปได้ดังนี้ คือ

1. Sight Letter of Credit

2. Time Letter of Credit or Defer ed Payment Letter of

Credit

3. Reimbursement Letter of Credit
4. Back to Back Letter of Credit
5. Revolving Letter of Credit
6. Red Clause Credit
7. Stand - By Credit
8. Transferable Credit

1. Sight Letter of Credit ได้แก่ เครดิตที่ธนาคารกำหนดให้ผู้รับประโยชน์ หรือผู้ขายสินค้า ออกตั๋วแลกเงินชนิดจ่ายเมื่อเห็น (At Sight) ส่งจ่ายเอาจากผู้ขอเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตทันที

2. Time Letter of Credit หรือ Deferred Payment Letter of Credit ได้แก่ เครดิตที่มีกำหนดระยะเวลาชำระเงินให้ผู้ขาย และผู้รับประโยชน์ออกตั๋วแลกเงินชนิดจ่ายมีกำหนดระยะเวลาหลังจากเมื่อเห็น (After Sight) หรือ จากวันส่งของลงเรือ หรือหลังจากเรือบรรทุกสินค้าเข้ามาถึงท่าเรือกรุงเทพฯ แล้ว อาจเป็น 60 วัน 90 วัน หรือ 120 วัน หรืออาจเป็นระยะเวลา 3 ปี ถึง 5 ปี ซึ่งเป็นการย่นชำระค่าสินค้าที่มีมูลค่าสูงในระยะยาว

เครดิตทั้ง 2 ประเภทนี้ มักจะเป็นเครดิตชนิดเพิกถอนไม่ได้ (Irrevocable Credit)

3. Reimbursement Letter of Credit หมายถึง เครดิตที่ธนาคารผู้เปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตซึ่งไม่มีธนาคารตัวแทนในประเทศของผู้ขาย แต่ได้ให้อีกธนาคารหนึ่ง (Paying Bank หรือ Negotiating Bank) จ่ายเงินค่าสินค้าให้ผู้ขาย แล้ว Negotiating Bank นี้จะรับเงินจากธนาคารอีกแห่งหนึ่ง (Reimbursing Bank) ซึ่งส่วนมากจะเป็นธนาคารตัวแทนของธนาคารที่เปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตนั้น ทั้งนี้คงปฏิบัติความเงื่อนไขที่ระบุไว้ในเครดิตตามที่ไปถึง Negotiating Bank ตัวอย่างเช่น Bank A ในกรุงเทพฯ ให้ Bank B, ยาร์กาค้า (Negotiating Bank) จ่ายเงินให้บริษัทผู้ขาย แล้ว Bank B, ยาร์กาค้า สามารถเอาเงินคืนจาก Bank C, New York (Reimbursing Bank) ซึ่งเป็นธนาคารตัวแทนต่างประเทศ (Correspondent Bank) ของ

Bank A, กรุงเทพฯ ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามคำสั่งที่ Bank A, กรุงเทพฯ มีไปถึง Bank C, New York ในขณะที่เปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต

4. Back to Back Letter of Credit คือ เครดิตที่ผู้ส่งสินค้าเปิดผ่านคนกลางในประเทศหนึ่ง และให้คนกลางเปิดเครดิตไปให้ผู้ส่งสินค้าที่อยู่ในอีกประเทศหนึ่ง โดยอาศัยเครดิตฉบับที่ผู้ส่งสินค้าเปิดไปให้เป็นหลักประกัน เช่น เมื่อคราวอินโดนีเซียตัดสัมพันธ์ไมตรีกับมาเลเซีย และสิงคโปร์ ทั้งสองฝ่ายไม่ยอมติดต่อค้าขายกันโดยเด็ดขาด ฝ่ายพ่อค้าทางสิงคโปร์ต้องการขาย จึงหาทางเปิดเครดิตผ่านไปทางโคเกียว และให้ทางโคเกียวเปิดเครดิตไปยังอินโดนีเซีย สินค้าส่งลงเรือไปยังญี่ปุ่น แล้วถ่ายเรือส่งย้อนกลับไปยังสิงคโปร์อีกทีหนึ่ง

5. Revolving Letter of Credit หมายถึง จำนวนเงินที่ใช้หมุนเวียนได้ตลอดเวลาภายในวงเงินเครดิต และระยะเวลาที่ธนาคารอนุมัติให้ลูกค้าเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตภายใต้เงื่อนไขที่ระบุไว้ในเครดิต โดยไม่ต้องให้ลูกค้าขอเปิดเครดิตฉบับใหม่แทน

6. Red Clause Credit หมายถึง ลูกค้าผู้ส่งซื้อสินค้าเข้าขอให้ธนาคารผู้เปิดเครดิต (Issuing Bank) จ่ายเงินล่วงหน้าบางส่วนให้ผู้รับประโยชน์หรือผู้ขายสินค้าเพื่อนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดหาสินค้าที่จะส่งให้ผู้ขอเปิดเครดิต ในกรณีเวลาเปิดเครดิตผู้ขอเปิดเครดิตจะต้องให้ธนาคารผู้เปิดเครดิตระบุข้อตกลงยินยอมให้ผู้รับประโยชน์รับเงินล่วงหน้าไว้ โดยพิมพ์คำว่า Red Clause ด้วยหมึกสีแดง

7. Stand - By Credit เป็น Clean Letter of Credit ที่ธนาคารในประเทศหนึ่งส่งไปให้กับธนาคารในต่างประเทศ เพื่อค้ำประกันบริษัทใดบริษัทหนึ่ง ซึ่งเป็นลูกค้าของธนาคารผู้เปิดเครดิตและเข้าไปทำธุรกิจในประเทศนั้น เช่น การประมูลงานของรัฐบาล ซึ่งมีข้อบังคับว่าจะต้องมีผู้ค้ำประกันเพื่อป้องกันการบิดพลิ้ว เพราะเกี่ยวกับเงินจำนวนมาก ธนาคารในประเทศนั้นอาจไม่กล้าเสี่ยงค้ำประกันให้ เพราะไม่รู้จักบริษัทนั้นดี จึงจำเป็นต้องให้ธนาคารในประเทศของบริษัทนั้นออกหนังสือรับรองการจ่ายเงิน หากเกิดการเสียหายใด ๆ ขึ้น ธนาคารในต่างประเทศจึงจะกล้าค้ำประกันให้

8. Transferable Credit คือ เครดิตที่ผู้รับประโยชน์ (Beneficiary) หรือผู้ขายสินค้ามีสิทธิส่งให้ธนาคารผู้จ่ายเงิน หรือรับรอง (Paying หรือ Accepting Bank)

หรือธนาคารอื่นใดที่เป็นธนาคารผู้ตกลงรับซื้อตั๋ว (Negotiating Bank) จ่ายเงินทั้งหมด หรือบางส่วนให้แก่บุคคลอื่น (Second Beneficiaries) หนึ่งคนหรือหลายคนก็ได้

การรับซื้อตั๋วแลกเงินที่ออกตามเลตเตอร์ออฟเครดิต ของสำนักงานสาขา หรือ ธนาคารตัวแทนต่างประเทศ (Processing the Negotiation)

เมื่อผู้รับประโยชน์ได้ส่งสินค้าลงเรือ เพื่อส่งให้แก่ผู้ซื้อเรียบร้อยแล้ว จะทำตั๋วแลกเงินและเอกสารการส่งสินค้า (Drafts & Shipping Documents) ตามข้อตกลงที่ได้ระบุไว้ในเครดิต นำมายื่นให้แก่สาขาหรือตัวแทนที่ธนาคารแจ้งเลตเตอร์ออฟเครดิตผ่านเพื่อมารับเงิน สาขาหรือตัวแทนของธนาคารที่เปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตผ่านก็จะตรวจเอกสารที่ผู้รับประโยชน์นำมายื่นนั้นว่าถูกต้องตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในเครดิตทุกประการหรือไม่ หากเอกสารที่นำมายื่นนั้นถูกต้องสาขาหรือตัวแทนของธนาคารก็จะปฏิบัติตามคำสั่งที่ให้ไว้ เช่น จ่ายเงินให้ทันที หรือจัดส่งตั๋วมาเพื่อให้ลูกค้าผู้ขอเปิดเครดิตหรือผู้จ่ายรับรองตั๋ว วิธีการดังกล่าวเราเรียกว่า Negotiation หรือการตกลงรับซื้อตั๋วของสาขาหรือตัวแทนของธนาคาร ซึ่งสาขาหรือตัวแทนของธนาคารที่ทำหน้าที่ Negotiate เรียกว่า ธนาคารผู้รับซื้อตั๋ว (Negotiating Bank) ธนาคารรับซื้อตั๋วจะส่งตั๋วแลกเงินและเอกสารมาให้ธนาคารผู้เปิดเครดิต (Issuing Bank)

การชำระเงินตามตั๋วของลูกค้าเมื่อธนาคารมอบตั๋วแลกเงิน และเอกสารการส่งสินค้าให้

เมื่อธนาคารได้รับตั๋วแลกเงิน และเอกสารการส่งสินค้า (Drafts and Shipping Documents) จากธนาคารผู้แจ้งเครดิต (Advising หรือ Negotiating Bank) หรือธนาคารผู้ตกลงรับซื้อ (Negotiating Bank) เรียบร้อยแล้ว ก็จะดำเนินการมอบตั๋วแลกเงินและเอกสารการส่งสินค้า (Drafts and Shipping Documents) ซึ่งประกอบด้วย Invoice, Packing List, Insurance Policy, Certificate of Origin และ Bill of Lading ไปให้ลูกค้าผู้ขอเปิดเครดิตเพื่อให้ลูกค้านำเอกสาร

การส่งสินค้าไปออกของจากเรือ เมื่อชำระเงินตามตั๋วแลกเงินเป็นที่เรียบร้อยแล้ว หรือหลังจากที่ลูกค้าได้เซ็นรับรอง (Accepted) ตั๋วแลกเงิน หรืออนุญาตให้ลูกค้าทำ Trust

Receipt

ทรัสต์รีซีพ (Trust Receipt) คือ ตราสารที่ลูกค้าทำไว้กับธนาคารโดยอาศัยความเชื่อถือว่าธนาคารมีต่อลูกค้า และลูกค้าให้การรับรองว่าธนาคารมีกรรมสิทธิ์ในสินค้านั้น และมีอำนาจที่จะเรียกกลับคืนมา หรือทำการจำหน่ายแทนได้ทุกโอกาส และในการจำหน่ายสินค้านั้น ลูกค้าจะกระทำไปเพื่อประโยชน์ของธนาคาร และจะนำเงินที่ขายสินค้านั้นมาชำระให้แก่ธนาคาร และก่อนที่ธนาคารจะยอมให้ลูกค้าทำทรัสต์รีซีพ ก็จะต้องพิจารณาถึงความเสี่ยงภัยในการชำระหนี้ของลูกค้า เช่น เกี่ยวกับการพิจารณาการให้สินเชื่ออย่างอื่น โดยปกติแล้วธนาคารจะให้ลูกค้าหาผู้ค้ำประกันหรือนำหลักทรัพย์อื่นมาวางเป็นประกัน

เลตเตอร์ออฟเครดิตเพื่อการส่งสินค้าออก

เลตเตอร์ออฟเครดิตเพื่อการส่งสินค้าออก คือ เครดิตที่ธนาคารตัวแทนต่างประเทศเปิดมาให้แก่ผู้รับประโยชน์ หรือผู้ส่งสินค้าออกในประเทศ โดยผ่านธนาคารตัวแทนในประเทศไทย (Correspondent Bank)

เครดิตและบริการต่าง ๆ ที่ธนาคารพาณิชย์โดยทั่วไป จะอำนวยความสะดวกให้ผู้ส่งสินค้าออกเพื่อส่งเสริมให้ผู้ส่งสินค้าออกมีความคล่องตัวทางการเงิน ตลอดจนความสามารถที่จะส่งสินค้าออกได้ตามเป้าหมายและภายในเวลาที่กำหนดไว้ในเลตเตอร์ออฟเครดิตฉบับนั้น ๆ ได้แก่

- 1) การให้สินเชื่อเพื่อการจัดซื้อสินค้าสำหรับผู้ส่งสินค้าออก
- 2) ธนาคารช่วยออกตั๋วสัญญาใช้เงินแทนลูกค้าผู้ส่งออกให้กระทรวงพาณิชย์ เพื่อค้ำประกันค่าพรีเมียม
- 3) ธนาคารรับซื้อตั๋วแลกเงินซึ่ง เกิดจากการส่งสินค้าออกที่มีกำหนดเวลาชำระเงิน

1. การให้สินเชื่อเพื่อการจัดซื้อสินค้า และเตรียมส่งสินค้าออกของผู้ส่งสินค้าออก (Packing Credit)

เมื่อผู้ส่งสินค้าออก (Exporter) ได้รับความสั่งซื้อสินค้า และได้รับแจ้งการเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิทจากผู้ส่งสินค้าเรียบร้อยแล้ว ผู้ส่งสินค้าอาจจะมีเงินทุนมาหมุนเวียนในการจัดเตรียมสินค้าเพื่อส่งออกไม่พอ ผู้ส่งสินค้าออกอาจจะขอกู้เงินจากธนาคาร เพื่อนำเงินไปจัดซื้อสินค้าและเตรียมการส่งสินค้าออกได้ โดยลูกค้าจะมอบเลตเตอร์ออฟเครดิท และสิทธิการรับเงินตามเลตเตอร์ออฟเครดิทให้แก่ธนาคารไว้เป็นหลักประกัน วิธีการนี้เรียกว่า Advance Against Letter of Credit หรือ Packing Credit หรือ Packing Loan หรือ Anticipatory Credit แต่ส่วนมากจะเรียกว่า Packing Credit เหตุที่ชื่อว่า Packing ก็คือ ผู้ส่งออกจะนำเงินจำนวนนั้นไปซื้อสินค้าเพื่อบรรจุ (Pack) ลงหีบห่อในการส่งสินค้าออก

2. ธนาคารพาณิชย์ช่วยออกตั๋วสัญญาใช้เงินแทนลูกค้าผู้ส่งออกให้กระทรวงพาณิชย์ เพื่อค้ำประกันค่าพรีเมียม

การส่งสินค้าออกบางอย่าง เช่น ข้าว ต้องได้รับอนุญาตการส่งออกจากกระทรวงพาณิชย์ แล้วจึงจะต้องเสียค่าพรีเมียม (Premium) ให้แก่รัฐบาลเสียก่อน จึงจะสามารถส่งสินค้าออกจำหน่ายยังต่างประเทศได้ เพื่อเป็นการช่วยเหลือลูกค้าในกรณีนี้ ธนาคารพาณิชย์สามารถช่วยเหลือได้ควยวิธีออกตั๋วสัญญาใช้เงินให้แก่กระทรวงพาณิชย์แทนลูกค้า โดยจะรับเช็คล่วงหน้า (Post Dated Cheque) จากลูกค้าไว้ก่อน ซึ่งมีกำหนดระยะเวลาการชำระคืนให้แก่ธนาคาร ลูกค้าจึงยังไม่จำเป็นต้องชำระเงินทันทีให้แก่กระทรวงพาณิชย์ ในการนี้ธนาคารพาณิชย์อาจจะคิดค่า (Commission) จากลูกค้าประมาณ 1 - 2 % ต่อปี ของค่าพรีเมียมที่จะต้องเสีย

3. ธนาคารรับซื้อลดตั๋วแลกเงินซึ่งเกิดจากการส่งสินค้าออกที่มีกำหนดเวลาชำระเงิน

ในกรณีที่ธนาคารรับซื้อลดตั๋วแลกเงินที่ออกตามเลตเตอร์ออฟเครดิท ซึ่งเกิดจากการส่งสินค้าออกที่มีกำหนดเวลาชำระเงิน (Usance Export Bill) นั้น ลูกค้าผู้ส่งออกกว่าจะได้รับเงินก็ต้องรอจนกว่าตั๋วแลกเงินฉบับนั้นถึงกำหนดชำระเสียก่อน จึงจะสามารถรับเงินจากธนาคารได้ แต่ถ้าหากว่าลูกค้าผู้ส่งออกมีความจำเป็นต้องใช้เงินก่อน ก็จะทำตั๋วแลก-

เงินฉบับนั้นมาขายลคให้กับธนาคาร เมื่อธนาคารพิจารณาแล้วเห็นว่าควรจะรับซื้อไว้ได้ ธนาคารก็จะรับซื้อลคโดยหักด้วยอัตราส่วนลคตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดไว้ ซึ่งเป็นอัตราที่ต่ำ เมื่อเทียบกับการให้กู้ยืมในลักษณะอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะทางราชการมีนโยบายสนับสนุนให้มีการส่งสินค้าออกไปจำหน่ายต่างประเทศมาก ๆ เพื่อช่วยให้ประเทศเสียเปรียบคู่ค้าการค้ากับต่างประเทศน้อยลง

กรณีไม่มีเลตเตอร์ ออฟ เครดิต

1. กรณีส่งสินค้าออก

ถ้าผู้ส่งสินค้าออกกับผู้ซื้อในต่างประเทศได้ทำการซื้อสินค้ามาเป็นเวลานาน จนกระทั่งผู้ส่งสินค้าออกได้เชื่อถือความสามารถและศีลธรรมในการชำระเงินค่าสินค้าของผู้ซื้อ หรือพวกลาย ๆ ว่า ผู้ซื้อมีฐานะการเงินมั่นคงเป็นที่ไว้วางใจของผู้ส่งสินค้าออก ผู้ส่งสินค้าอาจยินยอมให้ผู้ซื้อส่งสินค้าจากคนใดโดยไม่จำเป็นต้องให้ผู้ซื้อขอเปิดเลตเตอร์ ออฟ เครดิต จากธนาคารพาณิชย์ ในกรณีนี้เมื่อผู้ส่งสินค้าได้ส่งสินค้าลงเรือไปให้ผู้ซื้อเรียบร้อยแล้ว ผู้ส่งสินค้าออกก็จะนำเอกสารการส่งสินค้า (Shipping Documents) พร้อมทั้งออกตั๋วแลกเงินตามจำนวนเงินค่าสินค้าที่ได้ตกลงกับผู้ซื้อไว้มาขอให้ธนาคารของตนช่วยเรียกเก็บเงินจากผู้ซื้อ โดยผ่านธนาคารผู้เรียกเก็บ (Collecting Bank) ที่อยู่ในประเทศของผู้ซื้อช่วยเรียกเก็บเงินจากผู้ซื้ออีกทอดหนึ่ง วิธีการนี้เรียกว่า ตั๋วเรียกเก็บขาออก

ตั๋วเรียกเก็บขาออก คือ ตั๋วแลกเงินที่ลูกค้าผู้ส่งสินค้าออกนำมาขอให้ธนาคารช่วยติดตามเรียกเก็บเงิน หรือรับรองตั๋ว แล้วแต่กรณี จากผู้ส่งสินค้าเข้าในประเทศ ผ่านธนาคารผู้เรียกเก็บ (Collecting Bank) ที่อยู่ต่างประเทศ

ธนาคารพาณิชย์ได้มีบริการเงินกู้แก่ผู้ส่งสินค้าออกในรูปการ เงินกู้ล่วงหน้า (Advance Against Collection หรือ Loan Against Collection) ด้วยการรับซื้อลคตั๋วแลกเงินที่ออกตามตั๋วเรียกเก็บขาออก ก่อนที่ตั๋วแลกเงินฉบับนี้จะถึงกำหนดชำระ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้ลูกค้าผู้ส่งออกให้มีสภาพคล่องตัวทางการเงิน ในการนี้หากลูกค้าผู้ส่งออกต้องการจะชอกูเงินดังกล่าว จะต้องนำตั๋วแลกเงิน และเอกสารการส่งสินค้า (Bill or Draft & Shipping Documents) มาขายลค (Discount) กับธนาคาร นอกจากการ

ช้อลคั่วเงินจากผู้ส่งสินค้าออกแล้ว ธนาคารพาณิชย์ยังอาจจะให้ผู้ส่งสินค้าออกนั้น กุ้ยืมเงิน เพื่อใช้ในการซื้อสินค้าเพื่อส่งออก ซึ่งเป็นการช่วยผู้ส่งสินค้าออกได้มากขึ้น ในการไม่ต้องวิ่งหาเงินจากแหล่งการเงินอื่น โดยปกติการช้อลคั่วแลกเงินค่าสินค้าส่งออกนี้ ธนาคารพาณิชย์คิดส่วนลคในอัตราค่า เมื่อเทียบกับการให้กู้ยืมกรณีอื่น คงได้กล่าวมาแล้ว

2. กรณีส่งสินค้าเข้า

เมื่อธนาคารได้รับตัวเรียกเก็บและเอกสาร การส่งสินค้าจากธนาคารตัวแทนในต่างประเทศ หรือธนาคารหนึ่งธนาคารใดก็ตาม (Remitting Bank) ธนาคารจะดำเนินการช่วยเรียกเก็บเงินตามตัวนั้นต่อไป โดยปล่อยเอกสารไปให้ผู้ซื้อ (Drawee) เพื่อไปออกสินค้าจากเรือโดยที่ Remitting Bank จะมีคำสั่งระบุว่า ธนาคารจะปล่อยเอกสารให้ผู้ซื้อถือเมื่อมีการชำระเงินแล้ว ซึ่งได้แก่ตัว D/P (Document Against Payment) หรือเมื่อมีการรับรองตัวแล้วได้แก่ D/A (Document Against Acceptance)

ตัวเรียกเก็บนี้เรียกว่า ตัวเรียกเก็บเข้า (Inward Bill for Collection) หมายถึง ตัวเรียกเก็บที่ธนาคารได้รับจากผู้ส่งสินค้าออกในต่างประเทศผ่านธนาคารผู้ส่ง (Remitting Bank) ไปให้ลูกค้าผู้ส่งสินค้าเข้าในประเทศ เพื่อให้ธนาคารช่วยเรียกเก็บเงินจากลูกค้าหรือให้ลูกค้ารับรองตัวแล้วแต่กรณี และธนาคารผู้เรียกเก็บมีหน้าที่เรียกเก็บและส่งเงินตามมูลค่าของตัวให้ผู้รับประโยชน์ตามคำสั่งของผู้ออกตัว โดยไม่มีข้อผูกพันแต่อย่างใด

การให้ความช่วยเหลือทางการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย

ธนาคารแห่งประเทศไทยให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ธนาคารพาณิชย์ด้วยวิธีการช้อลคั่วสัญญาใช้เงินประเภทต่าง ๆ ในอัตราดอกเบี้ยค่าเป็นพิเศษ เพื่อช่วยลดต้นทุนของผู้ส่งออก ผู้ประกอบกิจการอุตสาหกรรมและเกษตร ดังนี้คือ

1. การส่งสินค้าออก

เพื่อช่วยให้ธนาคารพาณิชย์มีเงินที่จะให้เครดิตในการส่งสินค้าออก (Packing Credit) อย่างเพียงพอ และเพื่อให้ผู้ส่งสินค้าออกต้องรับภาระดอกเบี้ยเกี่ยวกับการส่งออกนี้ในอัตราค่าพอสมควร

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้พิจารณาเห็นความสำคัญของการส่งออกที่จะเป็นการนำเงินตราต่างประเทศเข้ามา โดยปกติผู้ส่งสินค้าเกือบทุกรายจะต้องกักเงินจากธนาคารหรือแหล่งเงินทุนอื่น ๆ ในระยะเวลาใดเวลาหนึ่งอยู่แล้ว เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในการส่งออก อัตราดอกเบี้ยซึ่งถือเป็นค่าใช้จ่ายที่สำคัญอันหนึ่ง อาจจะทำให้เกิดต้นทุนของราคาสินค้าสูงได้ ผู้ส่งสินค้าออกอาจต้องประสบกับปัญหาในเรื่องของราคาได้ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้พิจารณาเห็นความสำคัญดังกล่าว จึงได้ดำเนินการให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้ส่งสินค้าออก โดยการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินอันเกิดจากการส่งสินค้าออก คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7 ต่อปี การที่อัตราดอกเบี้ยต่ำจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะส่งเสริมการส่งสินค้าออกให้กว้างขวางและลดต้นทุนได้อีกทางหนึ่ง การให้ความอนุเคราะห์ดังกล่าว ธนาคารแห่งประเทศไทยเปิดโอกาสให้ผู้ส่งสินค้าออก ออกตั๋วสัญญาใช้เงินได้ดังนี้

1.1 กรณีที่มีเลขเตอร์ออฟเครดิต ธนาคารพาณิชย์ใหญ่กักเงินล่วงหน้าแก่ผู้ส่งออกนั้น และนำตั๋วสัญญาใช้เงินของผู้ส่งสินค้าออกมาขายให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย ตั๋วสัญญาใช้เงินที่จะนำมาขายแก่ธนาคารแห่งประเทศไทย กำหนดไว้ร้อยละ 80 ของจำนวนเงินตามเลขเตอร์ออฟเครดิต ซึ่งอัตราส่วนดังกล่าว เป็นอัตราที่ธนาคารพาณิชย์ทุกรองเงินให้ อัตราส่วนลดนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยคิดจากธนาคารพาณิชย์ร้อยละ 5 และธนาคารพาณิชย์ คิดจากผู้ส่งได้ไม่เกินร้อยละ 7

1.2 กรณีที่ไม่มีเลขเตอร์ออฟเครดิต แต่ผู้ส่งสินค้าออกและผู้ซื้อในต่างประเทศ เป็นผู้ที่เคยค้ากันมาเป็นประจำ ผู้ส่งสินค้าออกอาจจะใช้สัญญาซื้อขายหรือเอกสารการส่งซื้อสินค้าเป็นหลักฐานออกตั๋วสัญญาใช้เงินแล้วนำตัวนั้นขายลดแก่ธนาคารพาณิชย์ได้เป็นจำนวนร้อยละ 70 ของจำนวนเงินในหลักฐานการซื้อขายนั้น โดยเสียส่วนลดให้แก่ธนาคารพาณิชย์ไม่เกินร้อยละ 7 เช่นกัน ทั้งนี้ก็เพราะธนาคารแห่งประเทศไทย ทำการรับช่วงซื้อลดตั๋วเงินที่ออกในกรณีดังกล่าวจากธนาคารพาณิชย์อีกทอดหนึ่ง

1.3 ตั๋วสัญญาใช้เงินที่ออกโดยผู้ส่งสินค้าออกตามตั๋วแลกเงินค่าสินค้าที่ส่งออก ซึ่งธนาคารพาณิชย์นำมาขายลดให้อีกทอดหนึ่ง ตั๋วสัญญาใช้เงินดังกล่าวยอมให้ออกได้ถึงร้อยละ 90 ของมูลค่าสินค้าที่ส่งออก ซึ่งหมายความว่าในการซื้อลดตั๋วแลกเงินค่าสินค้าที่ส่งออกนั้น ธนาคารพาณิชย์จะใช้เงินของตนเองเพียงร้อยละ 10 อีกร้อยละ 90 เป็นของธนาคารแห่ง

ประเทศไทย อัตรารับช่วงซื้อลดที่ธนาคารแห่งประเทศไทยคิดจากธนาคารพาณิชย์ในกรณีนี้เพียงร้อยละ 5 ต่อปี และเพื่อให้ประโยชน์นั้นตกอยู่กับผู้ส่งสินค้าออก ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์เรียกส่วนลดจากผู้ส่งสินค้าออกได้ไม่เกินร้อยละ 7 ต่อปี

1.4 กรณีใบรับฝากสินค้า กรณีที่ผู้ส่งสินค้าออกใช้ใบรับฝากสินค้าเป็นหลักฐานออกตั๋วสัญญาใช้เงิน แล้วนำค่านั้นขายลดแก่ธนาคารพาณิชย์ได้ร้อยละ 80 ของมูลค่าในใบรับฝากสินค้าตามที่ธนาคารประเมินราคา

สำหรับระยะเวลาการรับช่วงซื้อลดตั๋วเงินทั้ง 3 ประเภทที่กล่าวนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดระยะเวลาไว้ว่าต้องไม่เกิน 90 วัน อันเป็นระยะเวลาที่พอเพียงสำหรับกิจการค้าประเภทนี้ กล่าวคือ มีเวลาเพียงพอที่เรือขนส่งสินค้าจะเดินทางจากประเทศที่ส่งออกไปถึงประเทศผู้ซื้อได้ ในส่วนที่เกี่ยวกับการส่งสินค้าออกนับได้ว่า ธนาคารพาณิชย์และธนาคารแห่งประเทศไทย มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้ส่งสินค้าออกได้รับเครดิตในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำพอสมควร ซึ่งประโยชน์มิใช่จะตกอยู่กับผู้ส่งสินค้าออกเท่านั้น แต่จะกระจายออกไปถึงผู้ผลิตและพ่อค้าก่อนที่จะมีการส่งออกด้วย

การที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้รับช่วงซื้อลดตั๋วเงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออกดังกล่าวนี้จะเป็นเหตุจูงใจให้ธนาคารพาณิชย์ซึ่งเดิมไม่สู้จะสนใจในการให้เครดิตเกี่ยวกับการส่งสินค้าออกหันมาให้ความสนใจในการนี้ยิ่งขึ้น และมีการให้เครดิตทางด้านนี้มากขึ้นตามลำดับ ในด้านการเงินทั่วไป ก็อาจกล่าวได้ว่า การรับช่วงซื้อลดตั๋วเงินตามที่กล่าวของธนาคารแห่งประเทศไทย ทำให้ลดความเดือดร้อนของเงินที่เกิดขึ้นเป็นประจำ เนื่องจากพิษผลของประเทศไทยเป็นพิษผลตามฤดูกาลเสียส่วนมาก

2. การเลี้ยงสัตว์

ธนาคารแห่งประเทศไทยจะรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการเลี้ยงสัตว์ และตั๋วสัญญาใช้เงินนั้นมีลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

2.1 เป็นตั๋วสัญญาใช้เงินที่ผู้เลี้ยงสัตว์เป็นผู้ออก และผู้เลี้ยงสัตว์นั้นต้องเป็นผู้ที่พึงเชื่อถือได้ และสมควรได้รับความอนุเคราะห์

2.2 เป็นตั๋วสัญญาใช้เงินที่ออกเป็นเงินบาท มีจำนวนเงินแต่ละฉบับไม่ต่ำกว่า 10,000.-บาท (หนึ่งหมื่นบาท) และถึงกำหนดชำระเงินตามระยะเวลาเท่าที่จำเป็น แต่ต้อง

ไม่เกิน 60 เดือน นับแต่วันที่ธนาคารแห่งประเทศไทยรับช่วงซื้อลด

2.3 เป็นตั๋วสัญญาใช้เงินที่ออกภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ผู้ออกตั๋วได้จ่ายเงิน
ไปในกิจการเลี้ยงสัตว์

2.4 จำนวนเงินตามตั๋วสัญญาใช้เงินต้องไม่เกินจำนวนเงินที่ผู้เลี้ยงสัตว์
ได้จ่ายไปในกิจการเลี้ยงสัตว์ หรือที่ไถ่กู้ยืมจากธนาคารพาณิชย์ สิ้นแล้วแต่จำนวนใดจะต่ำกว่า

2.5 เป็นตั๋วสัญญาใช้เงินที่ธนาคารพาณิชย์ได้ซื้อลดไว้ในอัตราส่วนลดไม่เกิน
อัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด โดยไม่เรียกประโยชน์อื่นใดเพิ่มเติม คือ อัตรา
ส่วนลดไม่เกินร้อยละ 7 ต่อปี และธนาคารแห่งประเทศไทยจะรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงิน
ในอัตราร้อยละ 5 ต่อปี

2.6 ธนาคารพาณิชย์ ได้สลักหลังโอนตั๋วสัญญาใช้เงินนั้นให้แก่ธนาคารแห่ง
ประเทศไทย

3. การเกษตรกรรม

ธนาคารแห่งประเทศไทยจะรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการให้สิน
เชื่อโดยมีผลผลิตเกษตร เป็นประกัน ภายใต้ข้อกำหนดและหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ คือ

3.1 เป็นตั๋วสัญญาใช้เงินที่สหกรณ์ซึ่งได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์
พ.ศ. 2511 หรือกลุ่มเกษตรกรที่ธนาคารพาณิชย์ให้ความเชื่อถือ เป็นผู้ออก เนื่องในการที่
ธนาคารพาณิชย์ให้สหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกรนั้นกู้ยืมเงิน โดยมีผลผลิตเกษตร เป็นประกัน

3.2 ตั๋วสัญญาใช้เงินนั้นต้องออกเป็นเงินบาท และมีจำนวนเงินในแต่ละฉบับ
ไม่ต่ำกว่า 10,000.-บาท

3.3 วันถึงกำหนดใช้เงินของตั๋วสัญญาใช้เงินดังกล่าวต้องไม่เกิน 180 วัน
นับแต่วันที่ธนาคารแห่งประเทศไทยรับช่วงซื้อลด

3.4 เป็นตั๋วสัญญาใช้เงินที่ธนาคารพาณิชย์ได้ซื้อลดไว้ในอัตราส่วนลดไม่เกิน
กว่าอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดโดยไม่มีการเรียกประโยชน์อื่นใดเพิ่มเติม
จำนวนเงินตามตั๋วสัญญาใช้เงินต้องไม่สูงกว่าจำนวนเงินที่ธนาคารพาณิชย์ให้ผู้ออกตั๋วกู้ยืม
และต้องมีการสลักหลังของธนาคารพาณิชย์โอนตั๋วสัญญาใช้เงินนั้นให้แก่ธนาคารแห่งประเท
ไทยด้วย อัตราส่วนลดที่ธนาคารพาณิชย์ได้ซื้อลดไว้ต้องไม่เกินร้อยละ 7 ต่อปี และธนาคาร-

แห่งประเทศไทย จะรับช่วงซื้อค้ำตั๋วสัญญาใช้เงินในอัตราร้อยละ 5 ต่อปี

3.5 ธนาคารแห่งประเทศไทยจะรับช่วงซื้อค้ำตั๋วสัญญาใช้เงินตามข้อนี้ในอัตรารับช่วงซื้อค้ำตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการให้สินเชื่อโดยมีผลิตภัณฑ์เป็นประกัน ซึ่งมีผลบังคับอยู่ ณ วันที่รับช่วงซื้อค้ำเป็นจำนวนไม่เกินร้อยละ 90 ของจำนวนเงินที่ธนาคารพาณิชย์ให้ผู้ออกตั๋วสัญญาใช้เงินนั้นกู้ยืม

4. การประกอบกิจการอุตสาหกรรม

ความหมายของคำว่า "กิจการอุตสาหกรรม" ตามคำวินิจฉัยของธนาคารแห่งประเทศไทย ปี 2509 หมายความว่า "การเปลี่ยนแปลงวัตถุดิบ หรือผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมด้วยกรรมวิธีใดอันทำให้เกิด เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ รวมตลอดถึงการทำการวิธีให้วัตถุดิบมีคุณภาพสูงขึ้น หรือมีคุณภาพที่ดีขึ้น ไม่ว่าจะทำโดยใช้เครื่องจักรหรือด้วยมือ เช่น การบ่มยา การอบไม้ การพิมพ์ การผลิตยางรถยนต์ ผลิตเครื่องแก้ว เป็นต้น"

ความหมายของ "ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมภายในประเทศ" ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย มิได้ให้ความหมายไว้ แต่พิจารณาได้ว่า หมายถึง เฉพาะผู้ประกอบการอุตสาหกรรมที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512 ผู้ประกอบอุตสาหกรรมภายในประเทศที่ไม่ได้รับใบอนุญาตดังกล่าว ก็ไม่อยู่ในข่ายได้รับการส่งเสริม กิจการอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการอุตสาหกรรมภายในประเทศ หมายรวมถึง นิติบุคคล และบุคคลธรรมดา ทั้งที่มีสัญชาติไทย และสัญชาติต่างประเทศ

ธนาคารแห่งประเทศไทย จะรับช่วงซื้อค้ำตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการประกอบกิจการอุตสาหกรรม และตั๋วสัญญาใช้เงินที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

4.1 เป็นตั๋วสัญญาใช้เงินที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเป็นผู้ออก และผู้ประกอบการกิจการอุตสาหกรรมนั้นเป็นผู้ที่พึงเชื่อถือถือ และสมควรได้รับความอนุเคราะห์

4.2 เป็นตั๋วสัญญาใช้เงินออกเป็นเงินบาท มีจำนวนเงินแต่ละฉบับไม่ต่ำกว่า 30,000.-บาท และกำหนดเวลาชำระเงินไม่เกินที่มีความจำเป็น แต่ต้องไม่เกิน 120 วัน นับแต่วันที่ธนาคารแห่งประเทศไทยรับช่วงซื้อค้ำ

4.3 เป็นตั๋วสัญญาใช้เงินที่ออกภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมไต่จ่ายเงินไปในการประกอบกิจการอุตสาหกรรม

4.4 จำนวนเงินตามตัวสัญญาใช้เงินต้องไม่เกินจำนวนเงินที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมได้จ่ายไปในการประกอบกิจการอุตสาหกรรม หรือที่ได้กู้ยืมจากธนาคารพาณิชย์ เพื่อการดังกล่าว สิ้นแล้วแต่จำนวนใดจะต่ำกว่า

4.5 เป็นตัวสัญญาใช้เงินที่ธนาคารพาณิชย์ได้ซื้อลดไว้ในอัตราส่วนลดที่ไม่เกินอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด โดยไม่เรียกประโยชน์อื่นใดเพิ่มเติม คือ อัตราส่วนลดไม่เกินร้อยละ 7% ต่อปี และธนาคารแห่งประเทศไทย จะรับช่วงซื้อลดตัวสัญญาใช้เงินในอัตราร้อยละ 5 ต่อปี

4.6 ธนาคารพาณิชย์ได้สลักหลังโอนให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย

เมื่อทราบถึงประเภทของการให้กู้ยืมและให้เครดิต ท่อไปเราลองดูสถิติเงินให้กู้ เงินเบิกเกินบัญชี และซื้อลด จากตารางต่อไปนี้

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

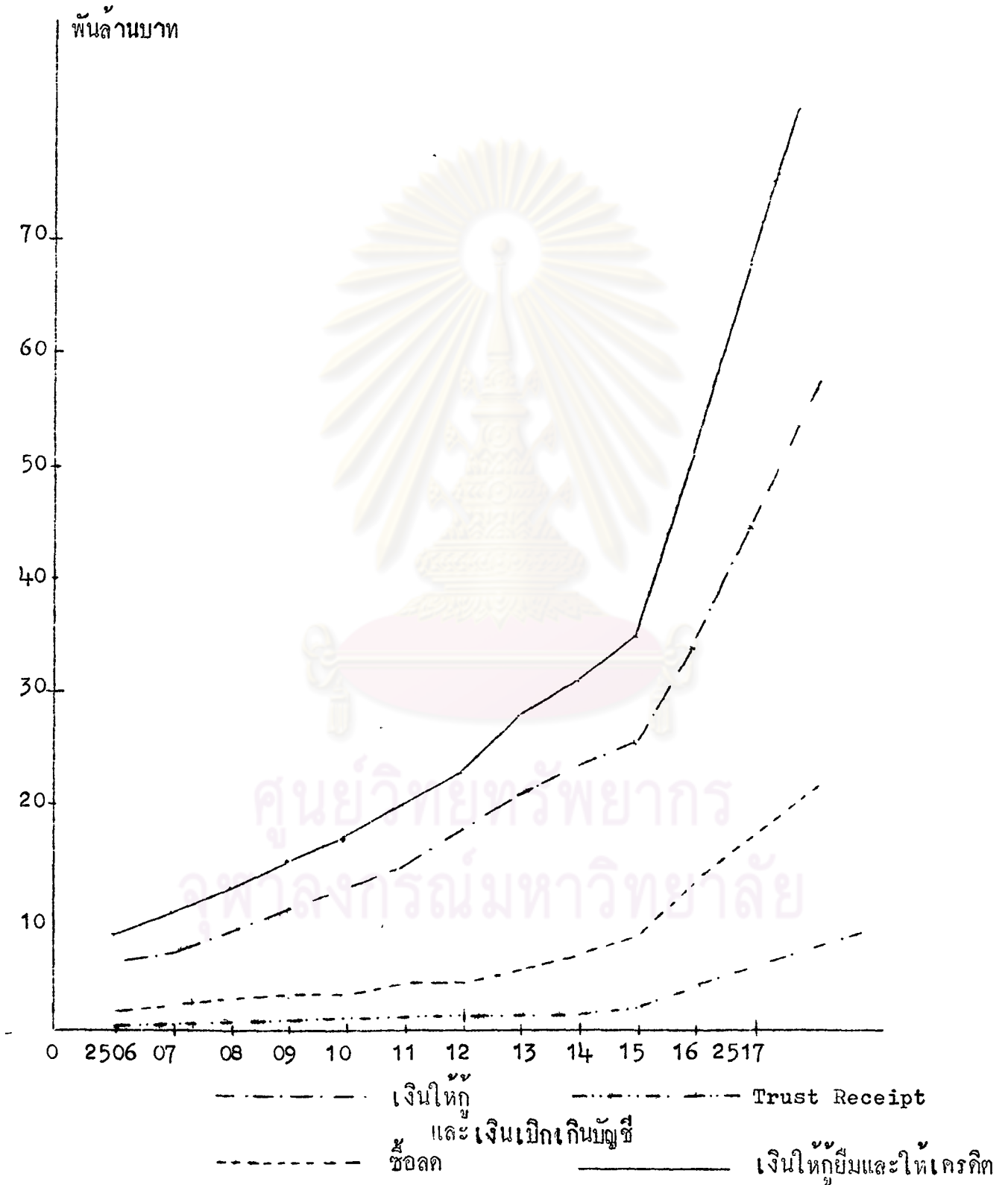
การใหญ่ขึ้นและให้เครดิตของธนาคารพาณิชย์

หน่วย : ล้านบาท

ปี	เงินใหญ่และเงิน เบิกเกินบัญชี	ข้อลด	ทรัพย์สิน	รวม
2506	6,167.2	1,951.7	667.6	8,786.5
2507	7,401.8	2,431.0	763.2	10,596.0
2508	8,915.5	2,895.3	968.6	12,779.4
2509	10,576.0	3,255.6	1,241.2	15,072.8
2510	12,586.6	3,389.2	1,252.2	17,228.0
2511	14,609.8	4,177.7	1,305.7	20,093.2
2512	17,733.6	4,282.1	1,331.5	23,347.2
2513	21,546.6	5,216.5	1,430.6	28,193.7
2514	23,535.6	6,587.5	1,441.3	31,564.4
2515	25,617.2	8,043.6	1,991.8	35,652.6
2516	34,379.5	13,082.1	3,722.6	51,184.2
2517	45,470.8	17,659.4	5,165.4	68,295.6
2518				

ที่มา : รายงานเศรษฐกิจและการเงิน
ธนาคารแห่งประเทศไทย

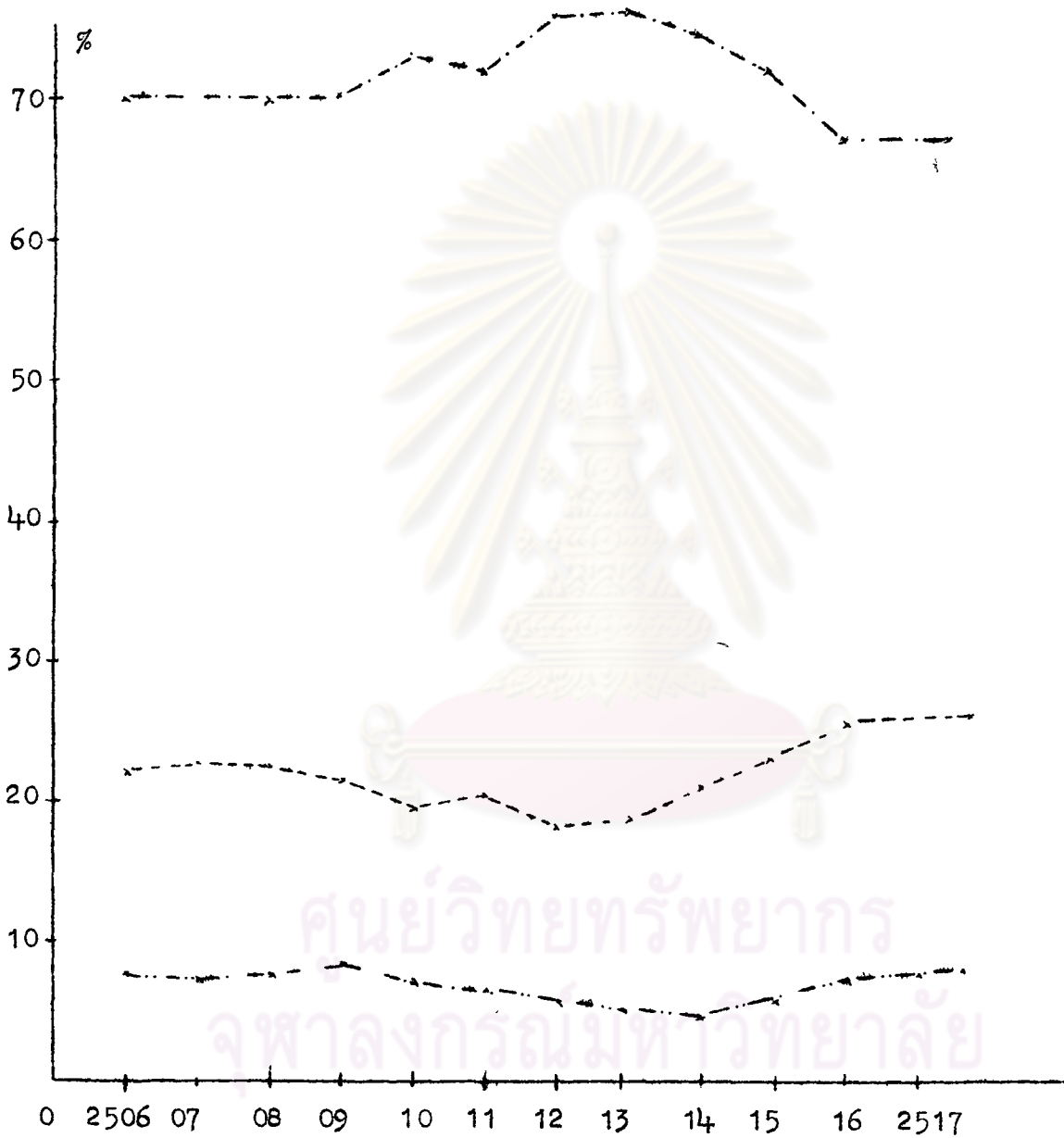
กราฟการให้กู้ยืมและให้เครดิตของธนาคารพาณิชย์

แสดง เปอร์เซนต์ของยอดเงินให้กู้ยืมและให้เครดิตของธนาคารพาณิชย์

ปี	เงินให้กู้และเงินเบิกเกินบัญชี	ส่วนลด	ทรัพย์สิน
2506	70.19	22.21	7.60
2507	69.86	22.94	7.20
2508	69.76	22.66	7.58
2509	70.17	21.60	8.23
2510	73.06	19.67	7.27
2511	72.71	20.79	6.50
2512	75.96	18.34	๖.70
2513	76.42	18.50	5.08
2514	74.56	20.87	4.57
2515	71.85	22.56	5.59
2516	67.17	25.56	7.27
2517	66.58	25.86	7.56
2518			

ที่มา : รายงานเศรษฐกิจและการเงิน
ธนาคารแห่งประเทศไทย

----- เงินให้กู้และเบิกเกินบัญชี
----- วัสดุ
----- Trust Receipt

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อัตราการเพิ่มของการใหญ่และให้เครดิตของธนาคารพาณิชย์

ปี	เงินใหญ่และเงินเบิกเกินบัญชี	ซอก	ทรัพย์สิน
2506			
2507	20.02	24.56	14.32
2508	20.45	19.10	26.91
2509	18.62	12.44	13.23
2510	19.01	4.10	0.89
2511	16.07	23.27	4.27
2512	21.38	2.50	1.98
2513	21.50	21.82	7.44
2514	9.23	26.28	0.75
2515	8.84	22.10	38.19
2516	25.49	62.64	86.90
2517	32.26	34.99	38.76
2518			

การให้กู้ยืมและให้เครดิตของธนาคารพาณิชย์ในปี 2516, 2517 เพิ่มขึ้นในอัตรา ร้อยละ 43.6 และ 33.4 ตามลำดับ โดยเพิ่มขึ้นทั้งการให้กู้ยืม เงินเบิกเกินบัญชี การซื้อ ลดตั๋วเงิน และทรัสต์รีซีท แต่ส่วนใหญ่จะเป็นการให้กู้ยืมและเบิกเงินเกินบัญชี เพิ่มเท่ากับ 8,762.3 ล้านบาท และ 11,091.3 ล้านบาท ตามลำดับ และอัตราการเพิ่มเป็น 25.49 และ 32.26 ตามลำดับ หมายความว่าความต้องการเงินให้กู้และเงินเบิกเกินบัญชีอยู่ใน ระดับสูง โดยเฉพาะกิจการอุตสาหกรรม ซึ่งเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่าปีที่แล้ว นอกจากนี้เป็น การกู้ยืมเพื่อการบริโภค ในระยะหลังธนาคารพาณิชย์มีการลงทุน หรือรับโครงการบ้านจัด สรรต่าง ๆ ให้มาผ่อนส่งกับธนาคารมากขึ้น และในกรณีเช่นนี้ ต้องใช้เงินกู้ในลักษณะการ กู้ยืมทั้งจำนวน จะเป็นแบบเงินเบิกเกินบัญชีไม่ได้ และส่วนใหญ่จะมีอายุเงินกู้ 5, 10, 15, 20 ปี เป็นต้น ประกอบกับอัตราดอกเบี้ยในต่างประเทศอยู่ในระดับสูงมาก จึงทำให้ ธุรกิจหันมากู้ยืมจากธนาคารพาณิชย์แทน

การให้กู้ยืมและให้เครดิต โดยทั่วไปขยายตัวในอัตราที่ต่ำกว่าปี 2516 เนื่องจาก สาเหตุหลายประการ

1. แม้ระดับราคาสินค้าจะยังสูงขึ้นมากในระยะต้นปี แต่ในระยะครึ่งปีหลัง อัตรา เพิ่มขึ้นได้ลดลงมาก นอกจากนั้นธุรกิจและอุตสาหกรรมบางประเภทยังซบเซาลง ทำให้ความ ต้องการเงินเพื่อลงทุนในกิจการต่าง ๆ ลดน้อยลง

2. การดำเนินมาตรการควบคุมสินเชื่อของธนาคารแห่งประเทศไทยเมื่อต้นปี 2517 มีผลในการชะลอการขยายตัวของสินเชื่อ

3. ความต้องการในการกักตุนสินค้าลดน้อยลง

เปอร์เซ็นต์ของยอดเงินให้กู้และเงินเบิกเกินบัญชีในระยะตั้งแต่ปี 2514 ถึงปัจจุบัน มีแนวโน้มลดลง ในขณะที่การซื้อลดตั๋วเงินและทรัสต์รีซีทเพิ่มขึ้นตลอด อาจเนื่องจากความ แตกต่างในการคำนวณดอกเบี้ย ทำให้ผู้ซอกู้นิยมใช้วิธีเบิกเงินเกินบัญชีมากกว่าการกู้ยืมโดย ตรงอย่างหนึ่ง เมื่อเปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์ดังกล่าวกับตารางอัตราการเพิ่มของการให้กู้ยืม และให้เครดิต จะเห็นว่าอัตราการเพิ่มเฉลี่ยในรอบ 11 ปี นั้น การซื้อลดตั๋วเงินเพิ่มมากที่สุด คือ 23.07 รองลงมาคือทรัสต์รีซีท และเงินให้กู้และเงินเบิกเกินบัญชีตามลำดับ

ปริมาณเงินเบิกเกินบัญชีกับการให้กู้ยืมเทียบเป็น เปอร์เซนต์

ปี	เงินเบิกเกินบัญชี (ล้านบาท)	%	การกู้ยืม (ล้านบาท)	%	รวมทั้งสิ้น (ล้านบาท)
2506	5,036.4	81.66	1,130.8	18.34	6,167.2
2507	6,066.0	81.95	1,335.8	18.05	7,401.8
2508	7,145.0	80.14	1,770.4	19.86	8,915.5
2509	7,876.6	74.48	2,699.4	25.52	10,576.0
2510	9,799.7	77.86	2,786.7	22.14	12,586.6
2511	11,327.9	77.54	3,281.9	22.46	14,609.8
2512	13,984.9	78.86	3,748.9	21.14	17,733.6
2513	17,370.4	80.62	4,176.2	19.38	21,546.6
2514	18,358.9	78.00	5,176.7	22.00	23,535.6
2515	19,108.4	74.59	6,508.8	25.41	25,617.2
2516	25,656.1	74.63	8,722.8	25.37	34,379.5
2517	23,366.1	73.38	12,104.7	26.62	45,470.8

จะเห็นว่าเปอร์เซ็นต์ของการเบิกเงินเกินบัญชีมีแนวโน้มลดลงตลอด ตรงข้ามกับการให้กู้ยืม

อย่างไรก็ตาม การให้กู้ยืมและให้เครดิตของธนาคารพาณิชย์นั้น อัตราเปอร์เซ็นต์ของเงินเบิกเกินบัญชีมีแนวโน้มลดลง ในขณะที่การให้กู้ยืม การซื้อลดตั๋วเงิน และทรัสต์บริษัทกำลังเพิ่มขึ้น ซึ่งจะทำให้รายได้รวมของธนาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้น ข้าพเจ้าขอสนับสนุนวิธีการซื้อลดตั๋วเงิน และทรัสต์บริษัท ทั้งนี้ เพราะว่าธนาคารพาณิชย์ไม่มีการเสี่ยงเลย หรือมีก็น้อยมาก

โดยพิจารณาเฉพาะลูกค้าที่เชื่อถือได้เท่านั้น แล้วธนาคารจะได้รับผลตอบแทนหลายอย่าง เช่น ได้รับกำไรจากการปริวรรตเงินตรา ดอกเบี้ย ค่าธรรมเนียม เป็นต้น และการให้เครดิตแบบนี้ส่วนมากมีกำหนดระยะเวลาการชำระเงินคืนในระยะสั้นและแน่นอน นอกจากนี้ ยังเป็นการดึงดูดให้ลูกค้าใช้บริการอื่นของธนาคารเพิ่มขึ้น สำหรับการให้กู้ยืมเพื่อการบริโภค นั้น เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่มักมีนิสัยชอบเอาอย่างกันโดยไม่คำนึงถึงความสามารถของตนเอง (Demonstrative Consumption) ซึ่งจะเป็นปัญหาใหญ่ที่ทำให้เกิดหนี้สูญเป็นจำนวนมากในภายหลัง ดังนั้น ธนาคารพาณิชย์จึงควรสนใจตรวจสอบฐานะของผู้ขอกู้เพื่อการบริโภคอย่างลึกซึ้งจริงจัง เสียก่อนที่จะอนุมัติให้กู้ไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย